Бутун дунё пролетарлари, бирлашингиз!

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ

Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети, Ўзбекистон ССР Олий Совети ва Министрлар Советининг органи

ГАЗЕТА 1918 ЙИЛ 21 ИЮНДАН ЧИҚА БОШЛАГАН ◆ 28 февраль 1973 йил, чоршанба ◆ № 50 (15.524). ◆ Баҳоси 2 тийин.

ПЛАН МУДДАТИДАН ОЛДИН БАЖАРИЛДИ

Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги марказий статистика бошқармасининг хабар беришича Ўзбекистон саноат корхоналарининг коллективлари тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи йили — 1973 йил планини муддатидан олдин бажариш учун мусобақалашиб саноат маҳсулотини реализация қилиш ва буюмларнинг кўпгина муҳим турларини ишлаб чиқариш бўйича икки ойлик планни муддатидан олдин 27 февралда бажардилар.

(ЎзТАГ).

ЎРМОНЧИЛАРНИНГ МАРРАЛАРИ

Яқинда Тошкентда ўрмон хўжалиги ходимлари партия-хўжалик активининг республика йиғилиши бўлиб ўтди. Йиғилиш қатнашчилари ўрмончиларнинг бултурги йилдаги иш якунлари ва шу йилги вазифалари тўғрисида Ўзбекистон ССР Министрлар Совети давлат ўрмон хўжалиги комитетининг раиси А. Ҳакимов докладини тингладилар.

Йиғилишда республика ўрмончиларининг беш йиллик ҳал қилувчи учинчи йили учун социалистик мажбуриятлари қабул қилинди. 68 минг гектар пландагидан 200 гектар кўп ерга дарахт уруғи сепиш ва дарахт ўтқазиш, 2250 гектар майдонда иҳота дарахтзорлари вужудга келтириш, 2000 гектардан зиёд ерни мевазор ва ёнғоқзорларга айлантириш мўлжалланади. (ЎзТАГ).

Бухоро областининг илғор сигир соғувчилари

МЕҲНАТДАН бахт топганлар

Суратдаги уч дугонага кўз ташланг. Қизлар биридан бири чаққон, меҳнатсевар. Айни кезда мусобақадош. Ҳар бош сигирдан соғиб олинадиган сут миқдорини кўпайтириш, сут таркибидаги мойни ошириш, таннархни камайтириш, ҳар бош сигир ҳисобига камида бир бошдан бузоқ олиш ва уни тўла сақлаб қолиш дугоналар мусобақасининг асосидир.

Суратда: (чапдан) Маликахон Тиллаеванн кўриб турибсиз. Боқимида 15 бош сигир бор, ҳаммаси жайдари. Маликахон ўтган йили ҳар бош сигирдан 2000 литрдан сут соғиб олди, бузоқ олиш, ўстиришда ҳам яхши кўрсаткичга эришди. Унинг бу йилги мажбурияти ҳар бош сигирдан 2500 литрдан сут соғиб олиш!

— Меҳнат ғалабанинг гарови, — дейди Маликахон, — боқимимдаги сигирларнинг иштаҳаси яхши. Демак сутини кўпайтиради. Мен йилнинг тўрт фаслида ҳам сигирлардан бир хил — кўп сут соғиб олишни муқаддас бурчим деб биламан. Жайдари сигирлардан 2500 литрдан сут соғиб олиш қийин. Лекин ҳалол меҳнат, сигирларим парваришини кучайтириш билан бу орзуимга эришаман.

Ўртадаги қиз Бибишхон Рўзиевадир. У қўлга киритган кўрсаткич ҳам чакки эмас. Ўтган йили соғиб олинган сут сигир бошига 2000 литрдан га тўғри келди. Бу йилги марра эса роса 2500 литр! Бир йилда сигирлар сутини 500 литр кўпайтирмоқ учун нималар қилиш керак?

— Боқимини кучайтириш керак, — дейди Бибишхон. — чорвадорлар орасида сигирларнинг сути елинида тўпланса ҳам, эмишидан бунёдга келади деган гап бор. Баҳор бошланди. Ҳадемай чорва молларнинг оғзи кўк ўтга тегади. Кўк ўтни еган сигирлар қуруқ хашакка қониқиш ҳосил қилмайди. Шунинг учун шу кунларда уларни силос, сенаж билан боқиш, иштаҳасини очадиган дориворлар бериш керак. Мен дугоналарим билан мусобақалашиб, ҳар бош сигирдан 2500 литрдан сут соғиб олишга аҳду паймон қилдим. Сўзимнинг устидан чиқаман, албатта. Январь ойи сут соғиб олиш топшириғини ошириб бажардим.

Дугоналарнинг учинчиси Моҳимхон Солиеванинг 15 та сигири бор. Ўтган йили сут олиш социалистик мажбуриятини анча ошириб бажарди, ҳар центнер сутнинг таннархини планда кўзда тутилганидан 25 процент камайтирди.

— 1973 йил тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи босқичидир, — дейди Моҳимхон, — бу йил сигирлардан сут соғиб олиш плани ва мажбуриятимизни ошириб адо этсак, келгуси йилларнинг юки анча енгиллашади ва толиқмай манзилга етиш мумкин бўлади. Шунинг учун ҳам бир ғайратга ўн ғайрат қўшиб ишлаш учун мусобақа боғладик. Мен ҳам дугоналарим қатори ҳар бош жайдари сигирдан 2500 литрдан сут соғишга сўз бердим. Январь ойида ва февраль ойининг ўтган кунларида топшириқларни муттасил ошириб бажаряпман. Айни пайтда кўп сут соғиб олишдаги тажрибамни ўзгаларга ўргатяпман.

Бухоро область Свердлов районидаги Охунбобоев номли колхоз сут-товар фермасида хизмат қилаётган бу уч дугонанинг номи бутун область бўйлаб таралди. Уч дугона ўн беш бошдан жами 45 бош сигирни парваришлаб, 112 тонна 500 килограмм сут соғиб олишга сўз берди. Уларга мажбуриятларини шараф билан бажаришларида катта муваффақиятлар тилаймиз.

Ш. Мўминов фотоси.

ҲАЛ ҚИЛУВЧИ ЗАРБДОР ЙИЛ

КЎКЛАМГИ ИШЛАР МАРШРУТИ БЎЙЛАБ

ЎЗБЕКИСТОН ҒАЛЛА ЭКМОҚДА

● ЎЗБЕКИСТОН ҒАЛЛА МАЙДОНЛАРИДА ЭКИШ ОММАВИЙ ТУС ОЛДИ ● БУ ЙИЛ РЕСПУБЛИКА ҒАЛЛА МАЙДОНЛАРИНИ АНЧА КЕНГАЙТИРАДИ ● БАҲОРГИ БУҒДОЙ ВА АРПА ЭКИЛАДИГАН МАЙДОН 70 МИНГ ГЕКТАРДАН ЗИЁД КЎПАЙТИРИЛАДИ ● СУҒОРИЛАДИГАН ЕРЛАРДА ДОН УЧУН МАККАЖЎХОРИ ИККИ БАРАВАР КЎП — 80 МИНГ ГЕКТАР МАЙДОНГА ЭКИЛАДИ ● РЕЗЕРВЛАРНИНГ ҲАММАСИ — ДОН ЕТИШТИРИШНИ КЎПАЙТИРИШГА ҚАРАТИЛСИН!

Ўзбекистонда февраль ойининг иккинчи ярмида ҳаво исиб кетди, далаларнинг қори эриб бўлди, шунинг учун ҳам республика областларининг кўпчилигида дон, сабзавот, беда уруғлари сепиш авж олдириб юборилди.

Шу кунгача 60 минг гектардан кўпроқ ерга уруғ қадалди. Далаларда техника кундан-кунга кўпаймоқда ва иш суръатлари борган сари тезлашмоқда. Аммо об-ҳавони ҳар кун ҳам мана шундай яхши деб бўлмайди. Шивалаб ёмғир ёғаётган кунлар ҳам бор. Ҳарорат дам кўтарилиб, дам пасайиб турибди. Лекин деҳқонлар ҳар бир ғанимат соатдан экиш учун фойдаланмоқдалар.

Ўзбекистонда эртанги экинлар экишни кўпинча пахта далаларида кўкламги ҳужум бошланиши олдидан қилинаётган «репетиция» дейишади. Терминологияни аниқлаб ўтиришимизнинг ҳожати йўқ. Фақат шуни айтиб ўтишимиз керакки, мана шу «репетиция» давомида ярим миллион гектардан кўпроқ ерда мўл ҳосил олиш учун замин тайёрланиши керак. Бу ерларга ғалла экилади. Бинобарин белгиланган планни ҳеч сўзсиз бажариш билан бирга лалми ерларда ҳам, суғориладиган ерларда ҳам дон экиладиган майдонни анча кенгайтириш керак.

Сурхондарё ва Қашқадарё областларидаги хўжаликлар баҳори буғдой ва арпа экишни бир текисда, яхши суръатлар билан олиб бормоқдалар. Ғузор районидаги Карл Маркс номли ва «Халқобод» колхозлари, Қамаши районидаги Карл Маркс номли колхоз бу муҳим ишни сал кам бир ҳафта ичида бажариб бўлдилар. Яна бир-икки кундан кейин жанубий областлардаги кўпгина хўжаликлар планни адо қилиб бўладилар ва яна неча минг гектар лалми ерларга қўшимча ғалла экишни мўлжаллаб турибдилар. Бойсун, Шўрчи, Қамаши ва бошқа массивларда бекор қолиб кетган ерлар ҳайдалмоқда. Пландан ташқари экиш учун керакли уруғлик жамғариб қўйилди ва жойларга ташиб чиқарилмоқда.

Самарқанд областининг Хатирчи районидаги Калинин номли колхоздан Тўхтамурод Набиев бригадаси буғдой экилган майдонни икки баравар кўпайтиради ва ғаллани ҳам бултурга қараганда икки баравар етиштиришни планлаштириб қўйди. «Мойбулоқ» ва «Олтинсой» совхозлари ғалла майдонининг анча кенгайтирадилар. Тошкент областидаги Бўка районининг ғаллакорлари дон етиштиришни бултурги йилга нисбатан ярим баравар кўпайтиришга сўз беришди. «Кўкорол» ва «Бўка» совхозларининг механизаторлари мўл ҳосил олиш учун мусобақалашиб пландан ташқари дон экиладиган ерларни тайёрлаш топшириғини ҳар кун ошириб бажармоқдалар.

Зомин райони республиканинг ихтисослаштирилган энг катта ғаллакор районларидан бири. Бу районда кузда экиб қўйилган 55 минг гектар ғалла майдонига қўшимча қилиб бу йил 23 минг гектар ерга лалми ғалла экилади, шу жумладан планга қўшимча қилиб 7 минг гектар ерга дон сепилади. Зомин деҳқонлари мамлакатга давлат топшириғига қўшимча равишда яна 11 минг тонна ғалла беришга қатъий қарор қилиб қўйишди. Баҳори ғалла экиш учун 16 минг гектар ер шудгорлаб тайёрлаб қўйилди, ғалланинг қолган қисми бўш ётган адирларга экилади. Бу ерларни махсус трактор отрядлари ҳайдашга киришди.

Район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи Куприян Савич Яценко билан бирга мен кўкламги ғалла экилаётган далаларни бориб кўрдим. 2-«Зомин» совхозида тракторчи Қорабой Алиқулов билан қилган суҳбатим сира эсимдан чиқмайди. Бултур у ўз комбайни билан 600 гектар ернинг ҳосилини ўриб бериб хўжаликдаги механизаторлар мусобақасида олдинги ўринларнинг бирини эгаллаган эди. Алиқулов агрегатида учта сеялка бор. У қуёш чиққандан то ботгунча ишлаб 70 гектар ерга дон сепмоқда, бу билан бир ярим нормани бажармоқда. Тракторчи ва ғалла экувчилар билан бирга уруғ қадалган қаторларни айланиб чиқиб, ишнинг сифатини текшириб кўрдик. Уруғлар белгилаб қўйилган чуқурликка қадалаётганлиги маълум бўлди.

— Текшириб кўрмасангиз ҳам бўлади, — дейди Қорабой — бу ерларни ўзимга тайёрлаяпман, ҳосилни ҳам ўзим ўриб бераман.

Бўлим бошқарувчиси Анорбой Очилов барча бригадирлар ва механизаторларнинг номларини ёзиб қўйишни илтимос қилди. Уларнинг ҳеч бири бир ярим баравар нормани бажармай туриб даладан кетмайди: Ўрол Шералиев билан Жума Муҳаммадиев кечаси билан ерни бороналаб ва текислаб сеялкаларнинг эрталаб ишга тушиши учун тайёрлаб қўядилар.

— Яна иккита агрегатимиз бўлганда эди, — дейди бошқарувчи, — асосий планда кўрсатилган ғаллани ҳам, пландан ташқари экиладиган ғаллани ҳам беш кунда экиб бўлур эдик.

Кейинроқ биз бу хўжаликдаги мавжуд қирқта сеялкадан фақат 28 таси ишлаётганлигини билиб олдик. Тракторлар шай қилиб қўйилмаганлиги сабабли қолган сеялкалар ишлатилмаётир. Ваҳоланки, совхоз 7 минг гектар ерга ғалла экиши керак.

2-«Зомин» совхозининг раҳбарлари билан бўлган суҳбатда «ҳеч қиси йўқ, ҳали улгурамиз, эндигина иш бошладик-ку...», деб қайта-қайта айтишди.

Бу гаплар бизга ғалати туюлди. Лалми ерларга ғалла кўпи билан 7—10 кунда экилиб бўлиши керак. Моломики шундай экан, бир кун тугул ҳатто бир соатнинг қўлдан бой берилишига қандай қилиб тоқат қилиб бўлади?

Афсуски, бундай аҳволга биз энг катта ғаллакор совхоз бўлган «Ударник»да ҳам дуч келдик. Бу совхозда 60 та сеялкадан 40 таси ишлаб турибди. Бутун районда эса 156 сеялкадан фақат 90 таси ишлатилмоқда. Район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бошлиғи К. С. Яценко дастлаб бизга, ғаллани февраль ойининг охиригача батамом экиб олиш учун 90 та сеялка ҳам бемалол кифоя қилади, деган эди. Лекин далалардаги ишлар билан танишиб чиққанимиздан кейин у ўзининг бу фикрини ўзгартирди.

— Ҳа, айб ўзимизда экан, контролни бўшатиб юборибмиз, — деб иқрор бўлди у.

Техникадан фойдаланиш у ёқда турсин хатто иш сифатини контроль қилиш ҳам бўшаштириб юборилган, «Ударник» совхозининг директори Ленуара Ҳамзаевна Алиева бизни энг қувватли техника билан таъминланган агрегат ғалла экаётган жуда катта массивга олиб борди. Қудратли К-700 тракторига тиркаб қўйилган СУ-24 маркали 5 та янгигина гидравлик сеялка билан ғалла экилмоқда. Бу сеялкаларда уруғлик қадайдиган 120 та найча бор. Шунинг учун ҳам бу сеялкалар анчагина кенг оралиқни қамраб уруғлик қадамоқда. Агар бажарилаётган ишнинг ҳаммаси брак бўлмаганда эди, буни кинобоп манзара десак бўлади. Тракторчи Иброҳим Аживафоевдан нега сиз тайёрланмаган ерга экяпсиз, нега уруғларнинг ҳаммаси ер бетида қолиб кетмоқда, деб сўрадик. Тракторчи уялгандан ерга қараб, тили лол бўлиб қолди. Директор бизга учрашув чоғида энг яхши ходимлардан бири, деб тавсия қилган бўлим бошқарувчиси агроном Бутунбой Қодирқулов пинагини бузмай деди:

— Вақт ўтиб кетяпти, экиб олиш керак, аммо бу массивда ерни бороналаб уруғни кўмиб юборамиз.

Қўшни олтинчи бўлимда ишга муносабат бутунлай бошқа эканлигини кўрдик. Тракторчи Ашур Абдуллаев эски конструкцияли ўзининг бешта сеялкаси билан ҳар кун 100 гектар ерга ғалла экмоқда. Ғалла экилаётган ерларнинг ҳаммаси кўнгилдагидек яхши ишлаб қўйилган. Уруғлик ўз вақтида намлаб қўйилган, юмшоқ ерга экилган. Ашур тракторчи Шлейгинни миннатдорчилик билан тилга олиб, ғалла экиш учун далани у яхшилаб тайёрлаб қўйганлигини айтди. Совхознинг энг кекса механизатори, ўз ишининг чинакам устаси бўлган Виктор Шлейгинни яхши биламан. Бир вақт «Сельская жизнь» унинг тажрибасини ёзиб чиққан эди. Механизаторларнинг ҳаммаси Абдуллаев ва Шлейгин каби ходимларга тенглашмоғи керак эди. Аммо шу билан бирга агрономларнинг ҳам контроль қилиб туришлари зарур. Биз юқорида айтиб ўтган Аживафоев массивига район қишлоқ хўжалик бошқармасининг бош агрономи эрталаб келибди-ю лекин ишни бенор қилмапти, агрегатни тўхтатмапти.

«Ударник» совхозида ва баъзи хўжаликларда ерни экишга тайёрлаш суст бораётганлиги, агрегатлар уруғлик кутиб бекор туриб қолаётганлиги сабабли экиш орқага сурилмоқда. Механизаторлар тонг отардан қош қорайгунча далага чиқиб ишласалар ҳам, аммо уларни иссиқ овқат билан таъминлаш ҳозирча йўлга қўйилмаган. Бу камчиликлар ва нуқсонларни тез тугатиш мумкин албатта. Сирдарё область ва Зомин район ташкилотлари ҳозир кўраётган чоралар ҳам мана шунга қаратилган.

Баҳори ғалла экишга берилиб кетиб, кузги ғаллани эсдан чиқариб қўйиш мумкин эмас. Ҳамма жойда қор кетиб, кузги ғалла яхши ўсаётганлиги кўриниб турибди. Қайта экишнинг ҳожати йўқ. Лекин ғалла майсаларига доимий эътибор бериб туриш зарур. Тоғлик районлардаги ва тоғолди районларидаги ғаллакор хўжаликларнинг уч юз минг гектарга яқин майдонни минерал ўғитлар билан озиқлантириш имкониятлари бор. Зомин районидаги хўжаликларда бу иш баҳори ғалла экишга қараганда анча актив лик билан олиб борилмоқда. Республиканинг ҳамма хўжаликларида ҳам тез орада бу иш кенг авж олдириб юборилади. Қишлоқ хўжалик авиациясининг самолётлари ҳозир ишга тушишга шайланиб турибди. Ёғиб ўтган ёмғирлар эса ўғитларни сингдириш учун тупроқни яхши тайёрлаб берди.

Ўзбекистоннинг баъзи ғаллакор хўжаликларида бултур кузги ғаллани бороналаш каби муҳим агрономия усулига етарли аҳамият берилмаган эди. Бу йил бутун ғалла майдонини бороналашга қарор қилинди. Лекин ҳамма жойда ҳам бороналар ҳали тахт қилиб қўйилгани йўқ.

Беш йилликнинг учинчи йилида республика дон етиштиришни 1,4 миллион тоннага, шу жумладан шоли етиштиришни 260 минг тоннага, маккажўхори етиштиришни 280 минг тоннага етказмоқчи. Бинобарин, аввалги йилларга қараганда анча кўп ғалла етиштириш керак. Бунга қандай қилиб эришилади? Барча экинларнинг ҳосилдорлигини ошириш ва экин майдонларини кенгайтириш йўли билан эришилади. Чунончи баҳори буғдой ва арпа планда мўлжалланган 177 минг гектарга эмас, балки 250 минг гектарга экилади. Суғориладиган ерларнинг 80 минг гектари дон олиш учун маккажўхори экишга ажратиб қўйилди. Маккажўхорини беда билан қўшиб силос учун экиш тажрибалари кенг равишда ўтказилганлиги ва муваффақиятли чиққанлиги туфайли маккажўхори экмоқ учун мана шундай кўп ер ажратиш мумкин бўлиб қолди. Силосбоп экинларни бедапоялар-га экиш суғориладиган ерларда маккажўхори экиб олинадиган донни икки баравар кўпайтиришга имкон беради.

Масалан Сирдарё областининг Ворошилов районида дон олиш учун экиладиган маккажўхори майдони бултурги йилга нисбатан уч баравар кўпайтирилади. Бу районда комсомол-ёшлардан 17 та бригада тузиб қўйилди. Бу бригадаларнинг ҳар қайсиси тегишли машиналар, уруғлик, ўғитлар билан таъминланди. Район хўжаликлари техниканинг ҳаммасини тахт қилиб қўйдилар ва яқин кунларда маккажўхори экишга киришадилар. Ворошилов районидаги қўриқ ерларда ташкил этилган СССР 50 йиллиги номидаги шоликор совхоз ҳам экишга тайёргарлик ишларини тугалламоқда. Бу совхоз дастлабки икки йил ичида 6.500 тонна дон берди, бу йил эса шоликорлар коллективи 3.000 тоннага яқин шоли етказиб бериш мажбуриятини олдилар. Ворошилов район партия комитети ва район Советининг ижроия комитети ишлаб чиқаришнинг самарадорлигини оширишда ва янги кўчиб келган шоликорларга яхши шароит яратиб беришда бу янги хўжаликка доимий ёрдам бериб турибдилар.

Кўклам кунларида қилинадиган ишларнинг ҳаммаси ғалла майдони билангина чекланиб қолмайди. Республикада беда уруғи сепиш, сабзавот ва картошка экиш бошланди. Бу экинларнинг муҳимлигини ҳар бир деҳқон яхши билади. Кўпгина хўжаликларда ҳамма экиш ишларини бир-бирига тўғри қўшиб олиб бориш учун бутун куч сафарбар қилинган. Масалан Орджоникидзе районида юз миллион тупдан кўпроқ эртанги сабзавотлар кўчати тайёрлаб қўйилди. Карам, ловлаги, сабзи, резавор, картошка экилган майдон бир неча юзлаб гектарга етди. Район хўжаликлари қишда экиб қўйилган 770 гектар майдоннинг ҳосилини апрель ойидаёқ етказиб берадилар. Орджоникидзе районида бу йил ҳаммаси бўлиб давлатга юз минг тоннадан кўпроқ сабзавот, картошка, узум, мева бериш планлаштириб қўйилди.

...Ўзбекистон далаларига файз кириб қолди. Баҳор сувлари шарқираб оқа бошлади. Дарахтларнинг куртаги бўртиб турибди. Ҳадемай ўрик гуллайди. Эрта баҳор кўнгилни қувонтиради. Лекин ҳар бир ғанимат соатдан, ғанимат кундан фойдаланиб бутун кучингни сарфлаб ишла, деб даъват ҳам қилмоқда!

А. УЗИЛЕВСКИЙ,
(«Сельская жизнь» газетасининг муҳбири).
УЗБЕКИСТОН ССР.
(«Сельская жизнь» газетасининг 27 февраль сонидан).

Янгийўл пойафзал фабрикасининг меҳнатсевар коллективи тўққизинчи беш йилликнинг ҳал қилувчи — учинчи йилида пландан ташқари кўплаб пойафзал ишлаб чиқариш учун шижоат кўрсатиб ишламоқда. Фабрикада ишлаб чиқарилаётган болалар пойафзалларига талаб катта. Суратда: пойафзал конвейерининг фидокорлари М. Толипов ва С. Ширмирзаевалар тайёр маҳсулот сифатини кўздан кечиришяпти.

И. Глауберзон фотоси.

Л. И. БРЕЖНЕВ АҲМАД ИСМОИЛ АЛИ БИЛАН СУҲБАТЛАШДИ

КПСС Марказий Комитетининг Бош секретари Л. И. Брежнев 27 февралда Кремлда Миср Араб Республикасининг ҳарбий министри ва қуролли кучлари бош қўмондони генерал-полковник Аҳмад Исмоил Алини қабул қилди. У СССР мудофаа министрининг таклифига биноан расмий дўстона визит билан Москвага келган.

Ҳар икки томонни қизиқтирувчи масалалар юзасидан самимий, дўстона суҳбат бўлиб ўтди.

Суҳбатда СССР мудофаа министри Совет Иттифоқи маршали А. А. Гречко ва Миср Араб Республикасининг СССРдаги элчиси Я. Қодир иштирок этди.

Н. В. ПОДГОРНИЙНИНГ А. САДАТГА ВА М. КАДДАФИЙГА ТЕЛЕГРАММАЛАРИ

Ливия авиакомпанияси самолётида Триполидан Қоҳирага бора туриб, Исроил агрессорларининг навбатдаги сурбетларча игвогарлик қурбони бўлган мисрлик ва ливиялик гражданларнинг фожиали ҳалок бўлиши муносабати билан СССР Олий Совети Президиумининг Раиси Н. В. Подгорний Миср Араб Республикаси президенти Анвар Садатга ва Ливия Араб Республикаси революцион қўмондонлиги кенгашининг раиси Муамар Каддафийга йўллаган телеграммаларида чуқур таъзия изҳор этди ва ҳалок бўлганларнинг қариндош-уруғлари ҳамда ёр-биродарларига самимий ҳамдардлик билдирди. (ТАСС).

ГАЗ САНОАТИ ХОДИМЛАРИНИНГ КЕНГАШИ

26 февралда Москвада Газ саноати министрлигига қарашли корхоналар ва ташкилотлар ходимларининг кенгаши бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь Пленумининг қарорлари асосида 1973 йил планини ва социалистик мажбуриятларини бажаришни таъминлаш чоралари муҳокама қилинди. Газ саноати министри С. А. Оружев доклад қилди.

Кенгашда КПСС Марказий Комитетининг секретари В. И. Долгих, СССР Министрлар Совети Раисининг ўринбосарлари Н. К. Байбаков ва В. Э. Димшиц қатнашдилар. (ТАСС).

БЕЛОРУССИЯ КОМПАРТИЯСИ МАРКАЗИЙ КОМИТЕТИНИНГ ПЛЕНУМИ

МИНСК, 26 февраль. (ТАСС) Бугун Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг пленуми бўлиб ўтди. Партия XXIV съездининг қарорлари ҳамда КПСС Марказий Комитети 1972 йил декабрь Пленумининг саноат ишлаб чиқаришининг самардорлигини оширишга доир кўрсатмалари қандай бажарилаётганлиги тўғрисидаги масала ва республика партия ташкилотларининг вазифалари муҳокама қилинди. КПСС Марказий Комитети Сиёсий бюросининг аъзолигига кандидат Белоруссия Компартияси Марказий Комитетининг биринчи секретари П. М. Машеров доклад қилди.

Пленумда республика меҳнаткашларининг 1973 йил учун олган социалистик мажбуриятлари маъқулланди.

Тошкент трикотаж фирмаси коллективи ҳал қилувчи йил топшириқларини декабрь ойидаёқ бажариб, пландан ташқари 200 минг сўмлик маҳсулот ишлаб чиқариш мажбуриятини олган. Суратларда: Корхонанинг илғор ишчилари, коммунистик меҳнат зарбдорлари (чапдан) Гулнора Баришева ва Матлуба Ғуломовалар иш устида.

В. Лейзерович фотолари. (ЎзТАГ).

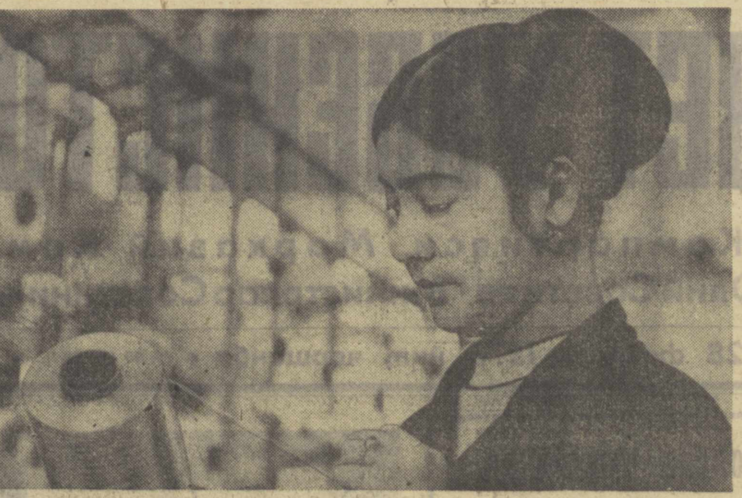

ҒАЛЛА ВА БЕДА ЭКИШ ҚИЗҒИН

Республика областларида ғалла ва беда экишнинг бориши тўғрисида шу йил 27 февралга бўлган МАЪЛУМОТ

Биринчи стун — областлар; иккинчи стун — ғалла экилган майдон (гектар ҳисобида); учинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида; тўртинчи стун — беда экилган майдон (гектар ҳисобида); бешинчи стун — планга нисбатан процент ҳисобида.

Сурхондарё	11263	82,4	3791	43,9
Қашқадарё	10602	52,7	892	6,5
Сирдарё	21017	46,4	1077	4,5
Наманган	639	32,2	1272	12,3
Самарқанд	15288	25,3	98	0,7
Тошкент	2518	13,4	79	5,0
Андижон	200	5,0	828	9,2
Фарғона	36	0,6	1789	12,7
Бухоро	13	0,1	13	0,1
Хоразм	—	—	—	—
ҚҚ АССР	—	—	—	—
Республика бўйича:	61576	34,6	9839	6,9

Партия турмуши

КОММУНИСТ — ИШЛАБ ЧИҚАРИШ ЖОНКУЯРИ

Коммунистнинг партиявий бурчи ижтимоий бурчнинг олий формасидир. Улар ўзлари яхши ишлаш билан бирга бошқаларни ҳам эргаштириб боришлари, коллектив манфаатини ўз манфаатларидан ҳамиша устун қўйишлари лозим. Коммунистларнинг активлиги, ташаббускорлиги, топширилган иш учун масъулиятини ошириш ҳар бир партия ташкилоти олиб борадиган ишнинг энг муҳим қисмидир. «Партиямизнинг кучи коммунистларнинг ғоявийлиги, активлиги ва фидокорлигидадир», — деган эди ўртоқ Л. И. Брежнев КПСС Марказий Комитетининг партия XXIV съездига Ҳисобот докладида. Ҳар бир коммунист нақадар юксак ғоявий ва ахлоқий фазилатлар эгаси бўлса, партиянинг маънавий обрўйи ҳам шу қадар юксак бўлади.

Областимиз халқ хўжалигининг турли тармоқларида ҳозир 25 мингга яқин коммунист меҳнат қилмоқда. Уларнинг катта кўпчилик қисми ўз бурчларини садоқат билан адо этаётирлар, фидокорлик намуналарини кўрсатмоқдалар. Меҳнатга коммунистик муносабатда бўлиш, меҳнат унумдорлигини ошириш ва маҳсулот сифатини яхшилаш, ишлаб чиқариш фондларидан, капитал маблағлардан, мавжуд резерв ва имкониятлардан самарали фойдаланишга қаратилган барча қимматли ташаббуслар, энг аввало, коммунистлар орасида вужудга келмоқда.

КПСС XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартияси XVIII съезди қарорлари асосида кадрлар билан ишлашни яхшилаш, хўжалик ва маданий қурилишга раҳбарликни такомиллаштириш область партия ташкилотининг ҳамиша диққат марказида турибди. Кейинги йилларда кадрларимизнинг сифат состави анча яхшиланди ва ишчанлик қобилияти мустаҳкамланди. Партия ташкилотларининг шаҳар ва район звенолари малакали раҳбар кадрлар билан мустаҳкамланди. Эндиликда саноат корхоналарига, қурилиш ташкилотларига, колхоз ва совхозларга, бригада ва фермаларга ишнинг кўзини биладиган, маълумотли, мутахассис кадрлар раҳбарлик қилмоқдалар.

Бурч ва масъулиятни юксак ҳис этиш туйғуси коммунист — раҳбар маънавий қиёфасининг ажралмас белгисидир. Бу фазилат партия ва давлат органларига, жамоат ташкилотлари, корхоналар, колхоз ва совхозларга бошчилик қилаётган ходимларимизнинг аксарият кўпчилигига хос сифатлар бўлиб қолмоқда. Ульянов районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Партия XX съезди» совхозининг директори Очил Тошев ана шундай коммунистлардан бири. У узоқ йиллар мобайнида партия, совет ва хўжалик органларида ишлади. О. Тошев тажрибали, тадбиркор раҳбар, совхоз ишлаб чиқаришининг моҳир ташкилотчиси, малакали мутахассисдир. У раҳбарлик қилаётган хўжалик экономикаси йил сайин ривожланиб, жамоат бойлиги ва совхоз ишчиларининг фаровонлиги ошиб боряпти.

Сўнгги икки йил мобайнида совхоз давлатга 25 минг тонна «оқ олтин» етказиб берди. Юбилей йилида ҳар гектар ердан 36 центнердан пахта йиғиштириб олинди. Ҳосилдорлик бурноғи йилга нисбатан 11 центнер кўпайди. Хўжаликда, шунингдек чорвачилик, боғдорчилик ҳам тобора ривожланиб бормоқда.

«Ўзбекистон» совхози бир неча йил аввал қолоқ хўжалик эди. Совхозга бундан уч йил муқаддам тажрибали чорвадор Нурмамат Рустамов директор қилиб тайинланди. У партия ташкилотига, тажрибали чорвадорларга суяниб бир қатор тадбирларни амалга оширди. Хўжаликда чорва моллари озуқа базаси мустаҳкамланди, чорвадорлар ва узоқ яйловлардаги чўпон-чўлиқлар тўғрисида ғамхўрлик ошди. Совхоз уч йилдан бери маҳсулот етиштириш планларини ошириб бажармоқда. Хўжаликнинг даромади, чорвадорларнинг моддий манфаатдорлиги кўтарилди. Совхоз наслчилик заводига айланди. Хўжалик чорвадорлари яқинда фахрий юбилей нишонини ва СССР Қишлоқ хўжалик министрлигининг биринчи даражали мукофотини олишга сазовор бўлдилар. Эришилаётган бу ютуқларда ишбилармон ва омилкор раҳбар Н. Рустамовнинг хизматлари катта.

Кўпгина раҳбар кадрлар омма орасидан етишиб чиққан, партия ва халқнинг ишончига сазовор бўлган, ишлаб чиқариш командири сифатида ўз бурчларини ҳалол адо этаётган кишилардир.

Коммунист Мамараҳим Ҳуррамов оддий колхозчидан правление раиси даражасига кўтарилди. У раҳбарлик қилаётган Косон районидаги Энгельс номли колхоз ингичка толали пахта етиштиришда донг таратмоқда. Хўжалик экономикаси ривожланиб ва мустаҳкамланиб бормоқда. Бунда М. Ҳуррамовнинг ҳиссаси катта, албатта. Оддий чўпонликдан раисликкача бўлган катта ва шарафли йўлни босиб ўтган Усмон Қудратов ҳозир ишбилармон раҳбар сифатида танилган. У Яккабоғ районидаги Калинин номли колхозга раҳбарлик қиляпти. Ҳалол меҳнат, бурчга садоқат, топширилган вазифага юксак масъулият ҳиссини англаган У. Қудратов меҳнатидан барака топди. Социалистик Меҳнат Қаҳрамони унвонига сазовор бўлди, Ўзбекистон ССР Олий Совети депутати қилиб сайланди.

Коммунистларни юксак масъулиятни сезиш руҳида тарбиялаш доимий ишдир. Ишлаб чиқаришнинг барча жараёнларида коммунистларнинг топширилган вазифа учун масъулиятини ошира бориш зарур. Шу нарса диққатга сазоворки, кейинги йилларда партбюро ва партком йиғилишларида коммунистларнинг КПСС Устави талаби асосида топширилган вазифани қандай бажараётганликлари мунтазам муҳокама қилиб борилмоқда. Шаҳар ва район партия комитетлари эса ўз ишлари ҳақида коммунистлар олдида мунтазам ахборот бериб борадилар.

Бошланғич партия ташкилотлари партия ҳужжатларини алмаштиришга тайёргарлик кўриш жараёнида коммунистлар билан якка тартибда шахсий суҳбатлар ўтказмоқдалар. Бу суҳбатларда асосий диққат-эътибор коммунистларнинг активлигини, бурч ва топширилган вазифага масъулиятини янада оширишга, КПСС Устави талабларига қатъий риоя қилишга қаратилмоқда.

Кадрлар тўғрисида ғамхўрлик қилиш, уларнинг сиёсий билим ва малакасини ошириш партия ташкилотларининг диққат марказида турибди. Партия маорифи системасида бу йил 24 мингдан ортиқ киши ўзининг сиёсий билимини оширмоқда. Улардан 20 мингдан кўпроқ киши коммунистлардир. Ҳар бир раҳбар ходим ўзининг сиёсий билим савиясини ошириб боряпти.

Кадрларни танлаш ва тарбиялаш, коммунистларнинг бурч ва масъулиятини ошириш тўғрисида гап борар экан, бу соҳада бир қатор камчиликлар ҳам борлигини эътироф этишимиз керак. Гапнинг сирасини айтганда, баъзи раҳбар кадрларимиз партия ва ҳукумат қарорларини бажаришда тўла масъулият сезмаётирлар, ишлаб чиқариш планларининг бажарилишини таъминламаётирлар. Давлат планларини бажармаётган саноат корхоналари, қурилиш ташкилотлари ҳали ҳам учраб туради. Қишлоқ хўжалигида, айниқса чорвачиликда ҳал қилинмаган муаммолар кўп. Бир қатор хўжаликларда чорвачилик ҳамон норентабель соҳалигича қоляпти. Демак ана шу соҳага раҳбарлик қилаётган ходимлар, мутахассислар етилган проблемаларни ҳал этишда ташкилотчилик ва сиёсий ишларни кучайтиришда чинакам маҳорат, ташаббус ва жонкуярлик кўрсатмаётирлар.

Область, шаҳар ва район партия комитетлари, бошланғич партия ташкилотлари бундай бепарволик ва масъулиятсизликка, уларни келтириб чиқарадиган сабабларга қарши қаттиқ кураш олиб бормоқдалар. Жавобгарлик сезмайдиган, коммунистик бурчга виждонан садоқатли бўлмаётган кишиларга нисбатан ғоят талабчанлик билан муносабатда бўляпмиз. Ҳар бир коллективда ишчанлик ва юксак талабчанлик вазияти вужудга келтирилмоқда.

Қашқадарё область меҳнаткашлари олдида тўққизинчи беш йилликнинг учинчи йилида янада катта масъулиятли вазифалар турибди. Бу йил саноат маҳсулотлари ишлаб чиқариш ҳажми анча кўпайтирилиши, қишлоқ хўжалиги, айниқса унинг етакчи тармоғи бўлган пахтачилик ва чорвачиликни юксалтиришда кескин бурилиш ясамоғимиз лозим. Область партия ташкилоти Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети X пленуми қарори асосида ўзининг навбатдаги ишларини режалаб олди. Партия ташкилотлари зиммасига кадрларни танлаш, жой-жойига қўйиш ва тарбиялашнинг ленинча принципларига риоя этиш учун масъулиятини ошириш, партия совет ва хўжалик ишининг ҳамма соҳаларига сиёсий жиҳатдан ўқимишли, ишбилармон, қобилиятли ташкилотчилар бошчилик қиладиган бўлишлари тўғрисида доимо ғамхўрлик қилиш вазифаси юкланган. Область партия ташкилотлари бутун куч ва имкониятларини беш йиллик топшириқларни тўла ва ошириб бажаришга сафарбар қиладилар.

Р. ҒОИИБОВ,
Ўзбекистон КП Қашқадарё область комитетининг биринчи секретари.

И. А. ЛИХАЧЕВ НОМИДАГИ ЗАВОД ИШЧИЛАРИНИНГ ВАТАНПАРВАРЛИК ТАШАББУСИ

26 февралда Москвадаги И. А. Лихачев номидаги автомобиль заводида ишчилар, инженер-техник ходимлар ва хизматчиларнинг йиғилиши бўлиб ўтди. КПСС Марказий Комитети, СССР Олий Совети ва РСФСР Олий Советининг ССР Иттифоқи ташкил этилганлигининг 50 йиллигига бағишланган тантанали мажлиси ҳужжатлари муҳокама қилинди.

КПСС Пролетар район комитетининг биринчи секретари В. В. Ширляев ва «Мосавтозил» бирлашмасининг бош директори П. Д. Бородин доклад қилдилар.

Йиғилишда сўзга чиққан ишчилар ва мутахассислар коммунистик партиянинг халқлар ўртасида тинчликни сақлашга ва мустаҳкамлашга, экономикани тўхтовсиз ривожлантиришга ва меҳнаткашлар фаровонлигини оширишга қаратилган ленинча йўлини қизғин маъқулладилар.

Минбарда — шу заводнинг донгдор ишчиси, формовкачилар бригадири М. К. Зименский. Ишчилар синфининг гвардиячилари каби пойтахтимиз меҳнаткашлари ҳам, деди у, ҳар доим баланд руҳ билан юксак даражада онглилик билан ишлаб келмоқдалар. Владимир Ильич Ленин туғилган кунни меҳнат байрами қилиб нишонлаш бизнинг Москвада туғилган ажойиб традиция бўлиб қолди ва ҳар йили бу традиция мустаҳкамланиб бормоқда. М. К. Зименский бу йил ҳам 21 апрель шанба куни тежалган материаллар ва электр энергия билан ҳақ олмай, ишлаб беришни ўз бригадаси номидан таклиф қилди.

Бу таклифни обрубкачилар бригадири И. Я. Артамонов ва кулранг чўян корпусининг бошлиғи Е. И. Остров қизғин қувватлаб чиқдилар.

Йиғилиш қатнашчилари — кулранг чўян қуйиш цехининг вакиллари — шу цехда ишловчиларнинг ҳаммасига мурожаат қилиб, уларнинг В. И. Ленин туғилган кун шарафига 21 апрелда коммунистик шанбалик ўтказишга ва шу куни ишлаб топилган маблағнинг ҳаммасини тўққизинчи беш йиллик фондига топширишга даъват қилдилар.

Учинчи механика-йиғув корпусидаги йиғилиш қатнашчилари ҳам шундай таклиф билан мурожаат қилдилар. Йиғилишда коммунистик шанбалик ўтказишни шлифовкачи Б. И. Семёнов ва слесарь М. М. Богачев таклиф қилдилар.

Автомобиль заводи меҳнатчилари КПСС XXIV съездининг тарихий қарорларини ва КПСС Марказий Комитети Бош секретари ўртоқ Л. И. Брежневнинг «Совет Социалистик Республикалари Иттифоқининг эллик йиллиги тўғрисида» қилган докладида қўйилган вазифаларни муваффақиятли бажаришга ўзларининг бутун куч ва билимларини беришга тайёр эканликлари йиғилишларда қабул қилинган резолюцияларда уқтириб ўтилди.

(ТАСС).

УНВОНЛАР МУБОРАК!

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. В. ЕРИЛИНАГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ЭКОНОМИСТ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг план органларида, узоқ йиллар, самарали ишлаганлиги ва халқ хўжалик планларини ишлаб чиқишда актив қатнашганлиги учун Ўзбекистон ССР Госплани материал баланслари ва тақсимлаш планлари бўлими кичик бўлим бошлиғининг ўринбосари Валентина Васильевна Ерилинага «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган экономист» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 27 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

В. В. СЕМЕНОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИНЖЕНЕР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг саноат корхоналарида ва қурилишларида меҳнат шароити хавфсизлигини назорат қилиб туриш соҳасида узоқ йиллар, самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ССР Министрлар Совети ҳузуридаги саноатдаги ишларнинг хавфсиз олиб борилишини назорат қилиб турувчи ва тоғларни назорат қилиб турувчи давлат комитети раисининг ўринбосари Виталий Васильевич Семёновга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 27 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

С. Н. НУСРАТОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ИНЖЕНЕР» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Енгил саноат ва пахта тозалаш саноати системасида узоқ йиллар ишлаганлиги, республиканинг енгил саноат, пахта тозалаш саноати ва лубкорлик саноати корхоналари учун малакали инженер-техник кадрлар тайёрлаш ва ўқитишда қатнашганлиги учун пахта тозалаш саноати марказий илмий тадқиқот институтининг бўлим мудири Соҳиб Нусратович Нусратовга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган инженер» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 27 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИНИНГ ФАРМОНИ

А. АШУРОВГА «ЎЗБЕКИСТОН ССРДА ХИЗМАТ КЎРСАТГАН ВЕТЕРИНАРИЯ ВРАЧИ» ФАХРИЙ УНВОНИ БЕРИШ ТЎҒРИСИДА

Республиканинг ветеринария хизмати системасида узоқ йиллар, самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон Қишлоқ хўжалик министрлигининг қишлоқ хўжалик ҳайвонларидаги оқсил касаллиги билан кураш отрядининг бошлиғи Аҳмаджон Ашуровга «Ўзбекистон ССРда хизмат кўрсатган ветеринария врачи» фахрий унвони берилсин.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Раиси
Н. МАТЧОНОВ.

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Секретари
Ҳ. ПУЛАТОВА.

1973 йил, 27 февраль.
Тошкент шаҳри.

ЎЗБЕКИСТОН ССР ОЛИЙ СОВЕТИ ПРЕЗИДИУМИДА

Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиуми Фарғона областлараро рус драма театрининг артисти Валентина Михайловна **Шчукарёва-Абакшинани** театр санъати соҳасида узоқ йиллар, самарали ишлаганлиги учун Ўзбекистон ССР Олий Совети Президиумининг Фахрий ёрлиғи билан мукофотлади.

«СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ»га ЖАВОБ БЕРАДИЛАР

ЧОРА КЎРИЛДИ

Редакцияга келган хатларнинг бирида Жомбой районидаги 18-мактаб директори Ҳамдам Боратовнинг ғайри-қонуний ҳатти-ҳаракатлари ҳақида маълум қилинганди. Хат текшириш ва чора кўриш учун Жомбой район прокуратурасига юборилган эди. У ердан олинган жавобда бундай дейилади: район прокуратураси хатда келтирилган фактларни текшириш учун ревизия тайинлади. Натижада қуйидагилар маълум бўлди. Ҳ. Боратов ўзбошимчалик қилиб, 1969-1970 ва 1971-1972 ўқув йилларида мактабнинг 10-синфини тамомловчи ўғил болаларнинг ҳар бирига мингтадан ғишт қуйдиртирган. Уларнинг бир қисми мактабнинг ўзига, қолгани эса мактабни оталиққа олган Жомбой пахта тозалаш заводининг деворига, болалар боғчаси ва бошқа ташкилотларнинг эҳтиёжига ишлатилган.

Мактаб ўқувчилари 1970 йили Улуғбек номли совхозга ғўза яганасида ёрдам берганликлари учун совхоз кассасидан олинган 907 сўм пулнинг 577 сўмини Ҳ. Боратов ўзлаштириб юборган.

Район партия комитетининг бюроси коммунист Ҳ. Боратовга ҳисоб карточкасига ёзиш шарти билан виговор эълон қилди.

„ЧАЙҚОВЧИЛАР“

Газетамизнинг 1972 йил 1 октябрь сонида юқоридаги сарлавҳа остида босилган фельетонда Тошкент шаҳри бозорларида саноат моллари ва қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан чайқов қилувчилар сони тобора кўпайиб бораётгани, ички ишлар органлари уларга қарши кескин чоралар кўрмаётгани айтилганди.

Ўзбекистон ССР Ички ишлар министрлигидан олинган жавобда бундай дейилади: фельетонда келтирилган фактлар тўғри. Тошкент область ва шаҳар ижроия комитетларининг ички ишлар бошқармалари шаҳар бозорларида саноат моллари ҳамда қишлоқ хўжалик маҳсулотлари билан чайқов қилувчиларга қарши муттасил кураш олиб бормоқдалар 1972 йилда амалга оширилган тадбирлар натижасида чайқовчилик билан шуғулланувчи кўпгина шахслар аниқланди. Уларга нисбатан маъмурий чоралар кўрилди ашаддий чайқовчилар эса жавобгарликка тортилди. Ана шу хилдаги шахсларни аниқлаш ва фош этиш, уларнинг томирига болта уриш соҳасидаги ишлар тўхтовсиз давом эттириляпти.

ТАРАҚҚИЁТ КЎЗГУСИ

ФАН ВА ҲАЁТ

Совет Иттифоқининг 50 йиллиқ шонли тарихига назар ташлаб, бу давр ичида халқларимиз эришган улкан ютуқларни кўз олдимизга келтирамиз. Бундай тараққиётга фақат ленинча миллий сиёсат туфайли, партия ва ҳукуматимизнинг халқ хўжалигини ва мамлакатимиз мудофаа қудратини оширишда олиб бораётган доно раҳбарлиги туфайлигина эришиш мумкин. СССР ташкил этилганининг 50 йиллигига бағишланган «СССРдаги социалистик ўзгартишлар тажрибаси ва унинг халқаро аҳамияти» мавзуида Тошкентда ўтказилган халқаро конференция якунларида ҳам бу улкан ғалабани яққол кўриш мумкин. Мазкур анжуманда 51 мамлакатнинг олим ва жамоат арбоблари қатнашдилар. Улар Совет Иттифоқи тажрибаси В. И. Лениннинг нокапиталистик тараққиёт йўли ва социалистик қурилишга ўтиш ҳақидаги доҳиёна кўрсатмасининг ҳаётийлигини яна бир бор қайд қилиб ўтдилар. Ҳозирги вақтда бизнинг тажрибаларимиз Африкадаги кўпгина мамлакатларда, хусусан, социалистик йўналишга ўтган мамлакатларда кенг қўлланилмоқда.

Юбилей йилида Ўзбекистон ССР Фанлар академияси илмий-тадқиқот муассасаларининг бутун фаолияти КПССнинг XXIV съезди ва Ўзбекистон Компартиясининг XVIII съездида олға сурилган улкан вазифаларни бажаришга қаратилди.

Республикамиз меҳнаткашлари юбилей йилини фан, маданият, техника ва саноат, айниқса қишлоқ хўжалиги соҳаларида катта ютуқлар билан нишонладилар. Республикамизнинг асосий халқ хўжалик тармоқларидан ҳисобланган пахтачиликда қўлга киритилган ютуқларни алоҳида қайд қилиб ўтмай бўлмайди. Пахтакорларимиз мамлакатимиз хирмонига 4 миллион 710 минг тоннадан зиёд «оқ олтин» тўкдилар. Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимлари бундай улкан зафарда ўзларининг ҳам ҳиссалари борлигидан ҳақли равишда фахрланадилар.

Маълумки, ғўза навлари вилт касаллигига чидамсизлиги туфайли қанчадан-қанча «оқ олтин» нес-нобуд бўлиб кетар эди. Олимларимиз бу масала устида жиддий бош қотириб, ниҳоят вилтга чидамли ва серҳосил ғўза навларини яратдилар. «Тошкент-1», «Тошкент-2» ва «Тошкент-3» навлари 1972 йилда Ўзбекистон ва Қорақалпоғистон Автоном республикасининг 828 минг гектар майдонида, Қирғизистон, Тожикистон ва бошқа қардош республикаларнинг 100 минг гектар майдонида экилиб, бир неча юз миллион сўмлик иқтисодий фойда келтирди. Бундай навлар экиладиган пахта майдонлари 1973 йили 1,2 миллион гектарга кўпайтирилади.

Академиямизнинг электроника институти ходимлари «БЛО-6» деб номланган чигит тозаловчи дастгоҳ яратиб, уни пахта тозалаш саноатига жорий қилдилар. Бир батареяли пахта заводларига ўрнатилган бундай дастгоҳ бир йилда қўшимча равишда минг тоннага яқин IV типдаги линт олиш имконини беради. Химия саноати учун муҳим хом ашё ҳисобланган бу маҳсулот шу чоққача шелухага қўшилиб, чиқинди ҳолида қоларди. Агар Ватанимиздаги ҳамма пахта заводларида «БЛО-6» дастгоҳи жорий қилинса, қўшимча равишда яна 155 минг тонна линт олиш мумкин, бу эса 21 миллион сўм тежалди деган сўз. Ёғ саноатларида ҳам 14,2 миллион сўмлик ёғ тежаб қолинади.

Кимёгарларимиз томонидан ишлаб чиқилган глиеж портлан-цемент туфайли республикамиз бир йилда 4 миллион сўм тежайди.

Маъдан таркибидаги олтин миқёсини активацион анализ усули билан белгиловчи автоматик қурилма (уни ядро физикаси институти яратган) йилига 1,5-2 миллион сўм иқтисодий самара беради. Республикамизнинг бепоён қир-адирларидаги хилма-хил ўсимликлар таркибидаги алколоидлар хусусиятлари устида қунт билан тадқиқот ишлари олиб бораётган Меҳнат Қизил Байроқ орденли Ўсимлик моддалари химияси институти ходимлари эризимозид дорисини олиш технологиясини ишлаб чиқдилар. Эндиликда Тошкент химия-фармацевтика заводида тайёрланган эризимозид халқ саломатлигини муҳофаза қилишда кенг қўлланилмоқда.

Кибернетика институти Олмалиқ тоғ-металлургия комбинатининг Кальмакир карьери технологик жараёнларини автоматик бошқариш системасини аниқлаб бердилар. Ядро физикаси институти эса «Ижевск ва Горький металлургия заводларида тайёрланадиган пўлат таркибидаги вольфрам миқёсини назорат қилиш учун гамма-абсорбцион усуллар ва радиоизотоп ускуналари» деган мавзудаги ишини тамомладилар.

Академиямиз олимлари ижтимоий фанлар бўйича олиб бораётган тадқиқотлари соҳасида ҳам катта ютуқларни қўлга киритдилар. Археологларимизнинг жанубий Ўзбекистонда Сополли тепада топган бронза даврига оид нодир топилмалари ўша даврдаги авлод-аждодларимизнинг моддий маданияти, ҳаёти, урф-одатлари ва диний эътиқодлари ҳақида аниқ хулосалар чиқариш учун объект бўлиб хизмат қилади. Жанубий Ўзбекистон аҳолисининг ўша даврларда Марказий Осиё ва Яқин Шарқ ўлкалари билан маданий алоқада бўлганлигини кўрсатади. Фаёзтепа археологик қазилмаларида (эрамизнинг I-II асрига оид будда ибодатхонаси) мамлакатимизда илгари топилганларидан ҳам қадимийроғи топилди. Монахлар даврасидаги будда тасвири, бошқа ҳайкалчалар ва девордаги ёзувлар қулдорлик жамияти идеологияси, Ўрта Осиё, Ҳиндистон, Афғонистон ва Рим империяси халқлари билан бўлган алоқалар ҳақида хулосалар чиқаришга ёрдам беради.

Халқимизнинг тарихий меросини ўрганиш бўйича бошқа ишлар ҳам амалга ошириляпти. Абу Райҳон Беруний таваллудининг минг йиллигини нишонлаш арафасида Шарқшунослик институти ходимлари улкан олимнинг бир қатор асарлари бўйича илмий таҳлилларини тамомладилар. «Берунийнинг ижодий таржимаи ҳоли» нашрдан чиқарилди. Китобнинг айрим боблари Берунийнинг математика астрономия, геодезия, география, геология, минерология, фармокогнозия, филология, тарих ва фаннинг бошқа соҳаларидаги ҳиссаларини ёритишга бағишланади. Китобни ўқир экансиз, бу улуғ олимнинг ер шаримиз модели-глобусни биринчи бор яратган инсон эканлигини, астрономик жадвалларга тузатишлар киритганини, ер курраси ҳажмини аниқлаганини, географик кенгликларни белгилаш учун содда ва оригинал асбоб тавсия қилгани, экватор нуқтасининг бир суткалик ҳаракат тезлигини ҳисоблаб чиққанини, дори-дармон хусусида рисола тузганини ва бошқа кўпгина оламшумул аҳамиятга эга бўлган хизматларини кўз олдингизга келтирасиз.

Ўзбек Совет Энциклопедияси редакцияси юбилей йилида ўз ўқувчиларига «Ўзбек Совет Энциклопедияси»нинг II ва III жилдларини тақдим қилди. А. С. Пушкин номидаги Тил ва адабиёт илмий-текшириш институти ходимлари эса «Ўзбек тили изоҳли луғати»нинг II жилдини ёзиб тамомладилар.

Хуллас, Ўзбекистон ССР Фанлар академияси олимлари Совет Иттифоқининг 50 йиллик тантанасини фаннинг ҳамма соҳаларида салмоқли ютуқлар билан кутиб олдилар. Партиямизнинг XXIV съезди ва КПСС Марказий Комитетининг декабрь Пленуми тўққизинчи беш йиллик планини катта ютуқлар билан якунлашга даъват қилар экан олимларимиз бу улкан режаларни ҳар қачонгидек шараф билан бажарадилар деб ишонамиз

Ҳ. БОЙМУҲАМЕДОВ,
Ўзбекистон ССР Фанлар академияси Президиуми бош котиби, Фанлар академиясининг мухбир аъзоси.

ЖУРНАЛЛАРНИНГ ЯНГИ СОНЛАРИДА

«ЎЗБЕКИСТОН КОММУНИСТИ»

журналининг февраль сони «Ҳал қилувчи учинчи йил» сарлавҳали бош мақола билан очилади.

«Тўққизинчи беш йилликнинг социал-иқтисодий проблемалари» рубрикаси остида А. Хўжаевнинг «Суғориладиган ерлардан яхшироқ фойдаланайлик», Ўзбекистон КП Оққўрғон район комитетининг биринчи секретари, Социалистик Меҳнат Қаҳрамони, С. Тоиров ва иқтисод фанлари кандидати А. Муртазоевнинг «Омма ижодий ташаббускорлигини ривожлантиришнинг қудратли воситаси» сарлавҳали мақолалари босилган.

«Ўзбекистон ССР ва Ўзбекистон Компартиясининг 50 йиллиги олдидан» рубрикаси остида тарих фанлари доктори М. Новиковнинг «Туркистон Компартиясининг ғоявий-ташкилий жиҳатдан мустаҳкамланиши» сарлавҳали мақоласи берилган.

«Партия қурилишининг назария ва практикаси» бўлимида Жиззах бинокорлик материаллари комбинати партия комитети секретари Ф. Власовнинг «Ижрони контроль қилиш ва текшириш — партиявий ишнинг муҳим участкаси» сарлавҳали мақоласи ўрин олган.

«Муҳим саналар ва воқеалар» бўлимида Чехословакия меҳнаткашларининг 1948 йил февралдаги ғалабаси 25 йиллиги муносабати билан Г. Скопцевнинг «Ривожланган социализм қуриш йўлида» сарлавҳали мақоласи берилган.

Булардан ташқари, «Партия ўқуви системаси тингловчилари ва пропагандистларига ёрдам», «Танқид ва библиография» бўлимларида ҳам қизиқарли материалларни ўқиш мумкин.

ЧОРВА ҚИШЛОВИ ҚАНДАЙ ЎТМОҚДА?

ВАЪДАГА ВАФО ҚАНИ?

Бухоро областида чорвачилик илмини пухта биладиган кишилар кўп. Шунинг учун ҳам қиш машаққатлари уларни чўчита олмади.

Бухоро районидаги «Ғаллаосиё» боғдорчилик совхозида ўтган йили ҳар бош сигирдан 2944 литрдан серқаймоқ сут соғиб олинибди. Ишнинг бу йилги кетиши ҳам дилни хушнуд этарли. Кадрлар ҳам жой-жойига қўйилган. Совхозда янги, типовой молхона қурилибди. Ем-хашакни ҳам, сувни ҳам техника етказиб беради. Ҳаммаёқ озода, катта бакда мудом илиқ сув тайёр. Сигирлар ҳам аппаратда тез ва соз соғиб олинади. Хуллас, чорвага эътибор катта. Шунинг учун ҳам совхоз чорвадорлари доим илғорлар сафида кўкрак кериб ўтиришади. Бирор ердан кўргани келганларга дарвозани кенг очиб, ўз тажрибаларини муфассал сўзлаб беришади. Улар Мичурин номли совхоз билан мусобақа тузишган. Азамат чорвадорлар КПСС Марказий Комитети, СССР Министрлар Совети ва ВЦСПСнинг социалистик мусобақани авж олдириш тўғрисидаги қароридан руҳланиб, бу йил совхоз ҳамёнига нақд йигирма минг сўм фойда келтиришга бел боғлашган. Бу шарафли вазифани бажаришларига ишончимиз комил бўлди. Чунки хўжаликда чорва молларига эътибор катта: молхоналар озода, кадрлар ишбилармон, озуқа етарли.

Илғор чорвадорлар ютуғидан мамнун бўлиб юрган эдик, кимнингдир:

— Бу ёққа ҳам қаранг, мулла ака, молларнинг ҳолига раҳмингиз келади. Қиш ярмидаёқ озуқанинг таги кўриниб қолди, — деган гапи қулоғимизга чалиниб қолди.

Бамисоли ошдан тош чиққандек афтимиз буришди:

— Наҳотки, шундай хўжаликлар ҳам бўлса. Қаерда экан? — деган савол кечди кўнглимиздан.

Дарҳақиқат ёзда, «ҳали қишга анча бор», ёки «бу йил қиш илиқ келадиганга ўхшаяпти» деб фолбинлик билан ғаниматдамларни бой берган хўжалик раҳбарлари йўқ дейсизми?

Бухоро районидаги Энгельс номли колхознинг чорваси ана шундай аҳволга тушиб қолибди. Биз правление биносига борганимизда ҳаммаёқ сув қуйгандай жимжит эди. Афтидан, активлар чорвадорлар ҳузурига кетган бўлишса керак. Тўғрида, шундай долзарб паллада қайси бошлиқ идорада қўл қовуштириб ўтира оларди? Аммо биз хулоса чиқаришда шошилган эканмиз. Колхоз халқ контроли группасининг бошлиғи Набижон Файзуллаевни учратганимизда хатомизни тушундик.

— Бизни фермага бошлаб борсангиз, — илтимос қилдик ундан.

— Фермага-а-а? — деди у оғриниб. — Олис-ку. Йўли ҳам чатоқ.

— Ҳечқиси йўқ, — дедик қатъий.

— Керакли рақамларни айтиб бера қолсам-чи?... деди дабдурустдан.

— Юз марта эшитгандан бир марта кўрган афзал. Керакли рақамларни ўша ерда ёзиб олаверамиз.

У noилож рози бўлди...

Ўртоқ Файзуллаевнинг чайналганича бор экан. Колхоз фермасининг кўз-кўз қиладиган ҳеч вақоси йўқ эди. Умуман, алмисоқдан қолган бир чолдеворхона бўлиб, деворлари нураб ётарди. Молхоналарга эса қадам босиб бўлмайди: ҳаммаёқ балчиқ, ифлос. Қўланса ҳиддан кишининг димоғи тарс ёрилгудай. Бунинг устига молхона деворлари илма-тешик, шамол бу ёғидан кириб у ёғидан чиқади.

— Молларнинг бағрига шамол тегиб турсин дебсизларда, — дедик Файзуллаевга. У аввал гапимизга тушунмай тасдиқлади:

— Ҳа, ҳа, шундай, — деди у. Кейин қўшиб қўйди. — Йўғ-е, келгуси йилга албатта тузаттирамиз.

Ферма мудирини топа олмадик. Биз келишимиздан аввалроқ қаергадир кетган экан. Умуман, бошқа активлар уёқда турсин, яқин ўртада бу ерда ферма мудирининг бўлганига ҳам ақлимиз етмай қолди. Чунки ҳаммаёқ бетартиб, ишлар пала-партиш эди.

— Қани энди рақамингизни айтаверинг, — дедик Файзуллаевга, каталакдек бир уйчага кирганимизда. Кейин билсак, бу ер ҳам қоровулхона, ҳам ферма ишчиларининг ҳордиқ чиқарадиган жойи экан. У ерда занглаган темир каровоту, абжағи чиққан столдан бўлак ҳеч нарса йўқ эди. На биронта газета, на журнал бор.

Фермада пландаги 975 бош ўрнига 869 бош қорамол мавжуд эди. Пландаги 270 та сигир ўрнига эса оғилхонада бор-йўғи 87 та ориқ сигир совуқдан жунжикиб турарди. Ётай деса ер зах, кавшай деса хашак йўқ. Бузоқ олиш ҳам кўнгилдагидек эмас экан.

Биз сут соғувчи Истат Жумаевадан сўрадик:

— Нечта сигир соғасиз?

— 12 бош сигир соғишим керак эди, шундан тўрттаси сут беради.

— Ҳар бир сигирдан қанчадан сут соғиб олаяпсиз?

— Тўрт, тўрт ярим литрдан.

Буни қаранг, «Ғаллаосиё» совхозида бир сигирдан ўн саккиз литр сут соғиб олинса-ю, бу колхозда тўрттасидан шунча соғилса!

Яна халқ контроли комитети бошлиғига юзландик:

— Ўтган йили сут тайёрлаш плани бажарилганми?

— Йўқ, эллик олти процентда қолиб кетган.

— Бу йил-чи?

У дафтарини варақлаб кетди. Керакли рақамларни тополмагач, йил энди бошланганини тушуниб қолди:

— Бу йилми, албатта бажарамиз!

Назаримизда, қиссадан ҳисса чиқариб ўтиришга ҳожат йўқ. Донога ишора бас деганлар. Эл-юрт олдидаги ваъдани бажаролмай қизариб қолгандан, ишни дўндириб кўкрак кериб юрганга не етсин!

М. ПАРПИХЎЖАЕВ.

ИЛЬИЧ районидаги Волков номли совхоз пахтакорлари юбилей йилини яхши кўрсаткичлар билан якунладилар. Она-Ватан хирмонига пландаги 8400 тонна ўрнига 11700 тонна «оқ олтин» тўкилди. Шу кунларда совхоз азаматлари беш йиллик топшириғини тўрт йилда бажариш учун техника ремонтига зўр бермоқдалар. Чигит экиш агрегатлари аллақачоноқ мавсумга шайлаб қўйилди. Суратларда: (юқорида) совхознинг инженер-механиги Б. Пирназаров, илғор бригада бошлиғи Э. Темиров ва ўтган хўжалик йилида ўз агрегати бункеридан 380 тонна пахта тўккан механизатор Э. Саъдуллаев ўртоқлар, (ўртада) совхоз сут-товар фермасининг пешқадам сут соғувчиси М. Тошқўзиева, пастдаги суратда тажрибали бузоқбоқар Н. Тасухонова.

Ҳ. Шоумаров фотолари.

ПЛАНЕТАМИЗ ХАБАРЛАРИ

МУСТАҲКАМЛАНИБ БОРАЁТГАН ДЎСТЛИК

БУГУН — СССР БИЛАН АФҒОНИСТОН ЎРТАСИДА ДЎСТЛИК ТЎҒРИСИДА ШАРТНОМА ИМЗОЛАНГАН КУНГА 52 ЙИЛ ТЎЛДИ

1921 йил 28 февралда Москвада ёш Советлар республикаси билан Афғонистон ўртасида дўстлик тўғрисида шартнома имзоланган эди. Бу шартнома икки қўшни давлат ўртасида принципиал янги муносабатларни бошлаб берди. В. И. Ленин Афғонистондаги озодлик ҳаракатининг раҳбарларига йўллаган табрикномасида қуйидагиларни ёзди: «Эски империалистик Россия абадий йўқ бўлди, энди янги Совет Россияси Олий афғон давлатининг шимолий қўшниси бўлиб, Шарқнинг барча халқларига дўстлик ва қардошлик қўлини узатди... Россия ҳар иккала халқнинг бахт-саодати йўлида Олий афғон давлатининг абадий биринчи дўсти бўлиб қолади».

Бу шартноманинг тарихий аҳамияти шундаки, халқаро муносабатлардаги янги принциплар: тенг ҳуқуқлилик, ўзаро ҳурмат, бир-бирининг ички ишларига аралашмаслик, яхши қўшничилик ва ўзаро манфаатли ҳамкорлик принциплари унда ўз ифодасини топди.

Шундан бери ўтган ярим асрдан кўпроқ вақт мана шу принципларнинг таъсирчанлигини ва ҳаётий кучини тўла-тўкис ва яққол кўрсатди. Жанубий қўшнимиз билан ҳамкорлигимиз кўп томонлама бўлиб, экономика ва маданиятнинг жуда кенг соҳаларини ўз ичига олади. СССРнинг ёрдами билан Афғонистонда 60 тадан кўпроқ саноат объектлари ишга туширилди ёки қурилмоқда. Икки давлат ўртасидаги самарали ҳамкорлик нишоналарини Афғонистонда ҳар қадамда учратиш мумкин.

Афғонистон пойтахти ўз қиёфасини сезиларли равишда ўзгартирмоқда. Кобул дарёсининг ўнг соҳилида янги микрорайон пайдо бўлди. Бу микрорайонда пахса кулбалар ўрнида тўрт қаватли иморатлар қурилди. Пойтахт совет ва афғон архитекторлари ишлаб чиққан 25 йиллик план асосида реконструкция қилинмоқда. Мен Кобул политехника институтида бир неча марта бўлганман. Институт пойдеворининг биринчи тошини Л. И. Брежнев 1963 йилда қўйган эди. Бу йил шу институтни ривожланаётган миллий экономика учун жуда зарур бўлган 109 нафар инженердан иборат мутахассисларнинг биринчи группаси битириб чиқди.

СССР билан Афғонистон ўртасидаги ҳамкорлик ҳар иккала томонга манфаат етказмоқда.

Афғонистон СССРга ўзининг традицион молларини юбориб турибди. Жамики афғон экспортининг 37 процентидан кўпроғи Совет Иттифоқига юборилмоқда. Афғонистон СССРга пахта, жун, чарм, қоракўл, гилам, сабзавот, мева ва шу кабиларни етказиб бермоқда. Биз Афғонистон етиштираётган жамики пахтанинг учдан икки қисмини, жуннинг 80 процентини сотиб олмоқдамиз. 1971 йилда Афғонистон бизга 9 миллиард куб метр табиий газ етказиб берди, 1985 йилга қадар эса, ҳаммаси бўлиб 57 миллиард куб метр газ етказиб беради.

Ташқи сиёсат соҳасида Афғонистон давлати ўз тақдирини ўзи белгилаш ва озодлик учун курашаётган халқлар билан бирдамлик йўлини, жаҳоннинг барча халқлари билан дўст бўлиш, кенг халқаро ҳамкорликни ривожлантириш йўлини ўтказиб келмоқда. Афғонистон ўтказиб келаётган традицион қўшилмаслик ва бетарафлик сиёсати мана шу йўлга асосланган. Совет Иттифоқи Афғонистон ташқи сиёсатига ҳамиша самимият билан қараб келди ва унга ҳар доим ижобий баҳо бериб келди.

Афғонлар Совет Иттифоқи билан дўстлик ва ҳамкорликни юксак даражада қадрлайдилар. 1921 йилда В. И. Ленин билан учрашган сенатор Султон Аҳмад Шерозий ўз ватандошларининг ҳис ва туйғуларини ифодалаб бундай деди: «ҳаётбахш манбаларини улуғ Ленин бошлаб берган дўстлик замон синовидан ўтди. Бу дўстлик Афғонистон иқтисодий тараққиёти ва мустақиллигининг ишончли омилидир. Афғон халқи кундан-кунга мустаҳкамланиб бораётган бу муқаддас дўстликни ғоят қадрлайди».

А. ПЕТРОВ.
ТАСС мухбири.

Кобул.

ҲИМАЛАЙНИНГ жанубий ёнбағрига жойлашган кичик Непал давлати шарқдан ғарбга қараб минг километрдан зиёд масофага чўзилган. Баланд тоғлар, ўтиб бўлмас ўрмонлар орасидаги бу мамлакатда 11 миллиондан ортиқ киши яшайди. Мамлакат аҳолисининг 93 проценти қишлоқ хўжалиги билан шуғулланади. Суратда: Непал пойтахти Катманду бозори ҳамиша гавжум.

ЧТК—ТАСС фотоси.

ДЎСТЛИК САРЧАШМАЛАРИ

●

НЕПАЛ—ТОҒ МАМЛАКАТИ

●

ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ ИШ БОШЛАДИ

●

ДОЛЛАРНИНГ ИНҚИРОЗИ

●

МАҲБУСЛАР РАДДИЯСИ

ЛОНГ КЕШ ЛАГЕРИНИНГ ТУТҚУНЛАРИ

ЛОНДОН, 26 февраль. (ТАСС). Лонг Кеш лагеридаги маҳбусларнинг турмушини бежаб тасвирлаган хабарлар Англия матбуотида босилиб чиққан эди. Шимолий Ирландиядаги шу қамоқ лагерининг тутқунлари инглиз матбуоти бундай хабарлар босаётганлигига қарши норозилик билдирдилар.

Лонг Кеш тутқунлари лагердан махфий равишда ёзиб юборган хатда айтиладики, лагердаги шароит «сира тоқат қилиб бўлмайдиган ва маҳбусларнинг маънавий руҳини синдиришга атайин қаратилган шароитдир. Лагерда берилаётган овқатни еб бўлмайди ва ҳатто чўчқаларга беришга ҳам ярамайди».

Маҳбусларнинг хатида айтиладики Пресс Ассошиэйт агентлигининг лагерь ҳақида ёзган мақоласидаги гаплар «инсофсизлик билан ёзилган ва ҳақиқий аҳволни бузиб кўрсатаётган хабарлардир». Маҳбусларнинг хатида Ирландия журналистларининг Лонг Кешни келиб кўришларига рухсат берилсин, деб талаб қилинмоқда.

А. А. ГРОМИКО К. ВАЛЬДХАЙМ БИЛАН УЧРАШДИ

ПАРИЖ, 27 февраль. (ТАСС). Кеча СССР ташқи ишлар министри А. А. Громико Вьетнамга бағишланган халқаро конференция муносабати билан Парижга келган Бирлашган Миллатлар Ташкилоти бош секретари К. Вальдхайм билан учрашиб, суҳбатлашди.

САМОЛЁТ ҲАЛОКАТИ

НЬЮ-ЙОРК, 27 февраль. (ТАСС). Жоржия штатидаги Атлант шаҳри яқинида пассажирлар ташувчи икки моторли реактив самолёт ҳалокатга учраганлиги натижасида етти киши ўлди. Бу ерга келган хабарларга қараганда, самолёт ҳавода учиб бораётган қушлар галаси билан тўқнашиб, учолмай қолган ва ағдарилиб тушган.

ТЕЛЕТАЙП ЛЕНТАСИДАН

● НЬЮ-ЙОРК. Америка авиацияси ва шу жумладан «В-52» стратегик бомбардимончи самолётлар Камбоджанинг озод этилган районлари территориясига ҳужумларини кучайтирди. АҚШнинг Тинч океан районидаги қуролли кучлари қўмондонлигининг вакили Гонолулуда (Гавайи ороллари) шу гапни маълум қилди.

● БАЙРУТ. Кейинги кунлар мобайнида Ливаннинг жанубидаги районлар устида Исроил ҳарбий самолётларининг иғвогарлик учишлари тўхтамади. Жанубий Ливаннинг марказий секторида ва Арқуб районида вазият ҳамон кескин. Бу ерда чегара бўйлаб Исроил қўшинлари ҳамон йиғиляпти ва ҳаракат қиляпти.

● ТРИПОЛИ. Ливия Араб Республикаси чуқур мотамда. Мамлакатнинг катталиги жиҳатидан иккинчи шаҳри — Бенғозида 21 февралда Синай ярим ороли устида Исроилнинг қирувчи самолётлари уриб туширган Ливия самолётининг ҳалок бўлган пассажирлари кўмилди. Исроил агрессорлари жиноятларининг қурбонлари хотирасига Бенғозида монумент қурилади.

Триполида Исроилнинг янги жиноятларига қарши норозилик намойиши бўлиб ўтди, Ливия пойтахтида ташкил этилган оммавий митингда сўзга чиққанлар Тель-Авивнинг босқинчилик ҳаракатларини лаънатладилар. (ТАСС).

ВЬЕТНАМГА БАҒИШЛАНГАН ХАЛҚАРО КОНФЕРЕНЦИЯ

ПАРИЖ, 26 февраль. (ТАСС махсус мухбири). Бу ерда Клебер кўчасидаги халқаро конференциялар уйида бугун Вьетнамга бағишланган халқаро конференция иш бошлади. Конференцияда Совет Иттифоқи, Франция, АҚШ, Англия, Хитой Халқ Республикаси, Вьетнам Демократик Республикаси, Жанубий Вьетнам Республикаси, Вьетнам Республикаси, Венгрия, Польша, Канада, Индонезиянинг ташқи ишлар министрлари бошчилигидаги делегациялари иштирок этмоқда. Конференцияда БМТ бош секретари К. Вальдхайм қатнашмоқда.

Конференцияни Канада ташқи ишлар министри М. Шарп очди. Франция ташқи ишлар министри М. Шуман конференция қатнашчиларини табриклаб нутқ сўзлади. У бундай деди: Клебер кўчасидаги халқаро конференциялар уйи залида 1968 йилдан буён Вьетнам проблемасини ҳал қилиш юзасидан музокаралар ўтказилди ва бу ерда шу йил 27 январда Вьетнамда урушни тўхтатиш ва тинчликни тиклаш тўғрисидаги битим имзоланди.

М. Шуман бошланган конференциянинг муваффақият қозонишига умид билдириб, бу муваффақият жаҳондаги барча халқларнинг орзу-умидларига мос бўлиб тушар эди, деб таъкидлади.

ВАЛЮТА ТАНГЛИГИ

Капиталистик дунёда янги валюта танглиги бошланди. Ғарбий Европа ва Японияning валюта бозорларида Америка долларидан воз кечиб, Ғарбий Германия маркаси билан япон иенасини сотиб олиш талвасаси кучайди. Янги валюта талвасаси муносабати билан асосини Америка доллари ташкил этган капиталистик валюта системаси янада беқарор бўлиб қолди ва капитал дунёсида валюта-молия танглигини чуқурлаштириб юборди.

Валюта танглиги асосан қуйидаги босқичларни бошидан кечирди: 1968 йил — зўр бериб олтин орқасидан «қувиш» оқибатида банклар учун алоҳида, бозор савдоси учун алоҳида олтин қиймати белгиланди. 1969 йил 11 августда француз франкининг қиймати 12,5 процентга камайиб кетди. 1971 йил 6 майда долларнинг ҳаддан ташқари кўп оқиб келиши натижасида Германия Федератив Республикаси, Голландия ва Швейцарияда валюта биржалари ёпилди. 1971 йил 10 майда Германия Федератив Республикаси ва Голландия ўз валюталарининг эркин баҳосини белгилашди. Швейцария валютасининг қиймати 7 процент, Австрия валютасининг қиймати эса 5 процентга ошди. 1971 йил 15 августда Америка Қўшма Штатлари долларни олтинга нисбатан эркин айирбошлашни бекор қилди. Ўз валюталарининг тўла ёки қисман эркин айирбошлаш қийматини белгилаган давлатлар сони кўпая борди.

Долларнинг олтинга нисбатан эркин айирбошлаш қиймати бекор қилингач, Бреттон-Вудсда эришилган битимлар системасига путур етди. Ҳолбуки, бу система ғарб валюталари учун энг муҳим ўлчов системаси эди. 1944 йилда тузилган бу битимларга ва Халқаро валюта фондига асосан барча валюталар доллар орқали олтинга боғлиқ бўлиб, улар Америка хазинасидан олтин билан таъминланар эди. Бироқ бу система доллар ўз стабиллигини йўқотмагунча давом этди. Чунки Америка Қўшма Штатлари олтин билан таъминлаш тўғрисида ўз зиммасига олган мажбуриятларини бунчалик кенг доирада бажара олмас эди.

1971 йилнинг 17-18 декабрида ривожланган капиталистик давлатлардан ташкил топган «Ўнлар клуби» жаҳон валюта системасини ислоҳ қилиш ва олтин бирлиги қийматини 35 дан 38 долларга оширишга қарор қилди. Бу эса долларнинг амалда 8,57 процентга қадрсизланиши (девальвация) ва марканинг 4,61 процентга қимматлашувини (ревальвация) билдирарди. 1973 йил январь ойининг охирларида долларнинг зўр бериб сотилиши унинг қиймати янада пасайганини кўрсатди. 1973 йилнинг 2 февралида ГФР ҳукумати чет элдан оқиб келаётган капитал устидан назорат ўрнатиш тўғрисида қарор чиқарди. Шунга қарамай, доллар оқиб келишда давом этмоқда. Сўнгги кунлар ичида ГФРнинг федерал банки долларни қўллаб-қувватлаш учун 15 миллиард долларни сотиб олишга мажбур бўлди.

Америка Қўшма Штатлари шу йилнинг 12 февралида долларнинг девальвация қилингани (қиймати пасайтирилгани)ни маълум қилди. Бу, Америка долларининг 14 ой давомида иккинчи марта қадрсизланишидир. Айни шу пайтда Токиода иенанинг эркин баҳоси амалда қўлланила бошлаганлиги хабар қилинди. Қатор мамлакатлар ўз валюталарининг қийматини оширдилар.

Ҳисоб-китобларга қараганда, девальвация, яъни валюталарнинг асосий ўлчов бирлиги бўлган олтинга нисбатан арзонлашуви 1949 йилдан 1971 йилга қадар капиталистик мамлакатларда 400 марта ўтказилди. Доллар эса урушдан сўнгги йиллар даврида 1971 йилнинг декабрига келиб биринчи марта шундай аҳволга тушиб қолди. Шу пайтга қадар валюта танглиқлари унга кор қилмасди. Аксинча, шундай пайтларда доллар фақат ютиб чиқарди.

АҚШ тўлов балансидаги камомат Америка долларидаги беқарорликнинг асосий сабабларидан биридир. АҚШ савдо министрлигининг хабар беришича, бу камомат ўтган йили 13,8 миллиард долларни ташкил этган. Камоматнинг сабабларидан яна бири — Вьетнамдаги уруш бўлди. Бу уруш АҚШга 136 миллиард долларга тушди. Гарчи, Вьетнамдаги уруш тугаган бўлса ҳам, янги бюджетда ҳарбий харажатларни ҳамда уруш қуролларини кўпайтириш кўзда тутилмоқда.

Американинг чет элларда жойлашган қуролли кучларида 600 минг киши хизмат қилмоқда. Азор оролларида, Канада, Бельгия, Ғарбий Германия, Греция, Гренландия, Исландия, Италия, Япония, Рюкко ороллари, Филиппин, Жанубий Корея, Испания, Тайван, Таиланд, Туркия, Жанубий Вьетнам, Англия ва бошқа жойларда АҚШнинг йирик ҳарбий базалари мавжуд. Бундан ташқари, АҚШнинг хорижий мамлакатларда юзлаб майда объектлари борки, улар ҳам кўплаб маблағ талаб қилмоқда.

Долларнинг яна девальвация қилиниши америкалик солиқ тўловчиларга 2 миллиард долларга тушди. Долларнинг бу сафарги қадрсизланиши валюта биржаларига ваҳима солиб, тангликни баттар кучайтирди. Шуни алоҳида таъкидлаш керакки, долларнинг қадрсизланиши туфайли АҚШ ҳозирги валюта танглигининг бутун оғирлигини ўз шериклари елкасига ортишга уринаётир.

Долларнинг қадрсизланиши Ғарбда рўй бераётган ҳозирги валюта танглигини бартараф этолмайди. Чунки бу танглик шафқатсиз савдо уруши арафасида турибди, — дея хулоса чиқаради Англия матбуоти. «Эндиликда АҚШ, «Умумий бозор» ва Япония ўртасида жаҳон савдосидаги қарама-қаршилик янада кучайиб бормоқда», — деб ёзади «Гардиан» газетаси. «АҚШ савдо урушида биринчи бўлиб ўқ узишга улгурди», — дея таъкидлайди «Дейли-мейл» газетаси. Бельгиядаги корчалон доиралар манфаатини ифодаловчи «Эко де ла бурс» газетаси шарҳловчисининг ёзишича, ҳеч қандай фавқулодда чоралар ҳам энди самарали натижа беролмайди.

Янги валюта танглиги меҳнаткашларни эзиш дунёси, халқларни қулликда сақлаш дунёси бўлган капитализм иллатларини яна бир бор ошкор қилди.

Евг. БЛОК,
республикада хизмат кўрсатган маданият ходими, доцент.

Спорт. Спорт. Спорт.

ЕНГИЛ АТЛЕТИКА

САМАРҚАНД. Шу йил Қаршида спортнинг мазкур туридан 20- йиллар қаҳрамони Майна Ҳасанова хотираси соврини учун мусобақалар бўлади. Республикамиз барча область, шаҳар ва қишлоқларида бўлгани каби самарқандликлар ҳам бу мусобақага ҳозирлик кўришмоқда. Яқинда бўлиб ўтган шаҳар биринчилигида мактаб ўқувчилари, студентлар ва ишчи-хизматчилар қатнашишди. Ғолиблик ва соврин учун курашда хотин-қизлар ўртасида 500 метрга югуришда 8-мактаб талабаси Л. Морозова, минг метрлик масофада 35-мактабдан Г. Сафаровалар ғалаба қилдилар.

ФУТБОЛ

ТОШКЕНТ. Яна олий лигачилар сафида куч синашишга ҳозирлик кўраётган «Пахтакор» командаси қадимий ва навқирон Самарқандга боришдан илгари Тошкент областининг «Политотдел» колхози стадионида ўртоқлик учрашуви ўтказди. Жамбулнинг «Олатов» командаси билан бўлган бу ўйинда пахтакорчилар 3:1 ҳисобида ғалаба қозондилар. Тўпларнинг иккитасини Абдураимов, учинчисини Хадзипанагис киритди.

АНДИЖОН. «Октябрь 50 йиллиги» номли автобазада спорт ишлари яхши йўлга қўйилган. Бу ерда спортнинг мерганлик, автомобиль, туризм, ов, шахмат-шашка, теннис тури бўйича мунтазам машғулотлар ўтказиб турилади. Ҳозирги кунда 320 хизматчидан 300 нафари спортга жалб қилинган. 126 киши ГТО нормативларини топширди. Энди автобазада спорт ишлари бундан ҳам яхшиланади. Автобазанинг «Андижанец» футбол командаси «А» класси иккинчи лигасида ўйнайди.

АШХОБОД. Туркманистон пойтахтида учинчи халқаро турнир бошланди. Ёш футболчиларнинг бу мусобақасида жаҳоннинг беш мамлакатидан командалар иштирок этмоқда. Биринчи кунги мусобақада СССР биринчи терма командаси ўйинчилари швециялик тенгқурларини 1:0 ҳисобида ютишди. Худди шундай ҳисоб Туркманистон — Румыния командалари учрашувида ҳам қайд қилинди.

ШАХМАТ

ТАЛЛИН. Халқаро шахмат турнири давом этмоқда. Бешинчи турда Спасский — Керес, Андерсон (Швеция) — Ритовлар ўзаро дона суришди. Ҳар иккала партияда ҳам очколар баҳам кўрилди. Беш турдан кейин ҳозирча Таль 3,5 очко ва бир қолдирилган ўйин билан олдинда бормоқда.

ТЕННИС

МОСКВА. Анъанавий қишки турнир мусобақалари ниҳоясига етди. Якка учрашувларда Т. Кукулия билан О. Морозова, жуфт бўлиб ўйнашда О. Морозова ва А. Иванова, Б. Гароци ва Р. Махан (Венгрия), аралаш ўйинда М. Крощина ва В. Коротковлар пешқадам бўлдилар.

ФЕДЕРАЦИЯ ПЛЕНУМИ

Ўзбекистон футбол федерациясининг пленуми бўлди. Федерация раиси Ж. Хоназаров кейинги икки йил ичида футбол жамоатчилиги қилган ишлар ҳақида ҳисоб берди. Докладчи ва музокарада қатнашган нотиқлар қўлга киритилган ютуқларни таъкидладилар, футболнинг оммавийлиги учун курашда ҳали анча ишлар қилиниши лозимлигини айтдилар. Республика футбол федерацияси президиумининг янги состави сайланди. Қизил Байроқ орденли Туркистон ҳарбий округи қўшинлари қўмондони ўринбосари, артиллерия генерал-лейтенанти Файзулла Норхўжаев федерация раиси, Ю. Ҳакимов федерация секретари қилиб сайландилар.

Зарафшон дарёсида Кармана гидроузели қурилиб ишга туширилди. Гидроузел бир секунд ичида 550 куб метр сув ўтказиш қувватига эга. Эндиликда Бухоро областининг Навоий ва Конимех райони далалари дарё сувидан янада кўпроқ баҳраманд бўлади. Суратда: Гидроузелнинг умумий кўриниши. Олдинда (чапдан) Нарпай районидаги Карл Маркс номли колхознинг қариялари Худойқул Чўлиев ва Қодир Азимовлар улкан қурилиш ҳақида гурунглашиб ўтиришибди.

Б. Мўминов фотоси. (ЎзТАГ).

ТЕЛЕВИДЕНИЕ БУГУН

БИРИНЧИ ПРОГРАММА. 11.25 — ТОШКЕНТ. 11.30 — **Дўстимнинг саргузашти** (бадиий фильмнинг 3-4- сериялари). 12.00 — Мультфильмлар. 12.30 — МОСКВА. 18.30 — ТОШКЕНТ. 18.40 — «Юлдузча». 19.10 — «Ахборот». 19.25 — Чолғу куйларидан концерт. 20.00 — «Ахборот». 20.20 — МОСКВА. Фигурали учиш бўйича жаҳон чемпионати. 21.50 — Ҳужжатли фильм. 22.00 — «Вақт». 22.30 — ТОШКЕНТ. Идеология ва ҳаёт. 23.10 — «ЧАШМА» (такрорий кўрсатув). ИККИНЧИ ПРОГРАММА. 18.30 — МОСКВА. 19.15 — Концерт. 19.45 — Ҳужжатли фильм. 20.20— ТОШКЕНТ. 20.30— Адабий кўрсатув. 21.20 — Телефильм. 22.00 — Тошкент кўргазма залларида. 22.30 — МОСКВА. Бокс бўйича халқаро турнир. УЧИНЧИ ПРОГРАММА. 19.00 — Тошкент янгиликлари. 19.15 — **Цабуня** (бадиий фильм). 19.30 — Ўқув программаси. 20.30 — Буни ҳамма билиши керак. 20.50 — Ҳужжатли фильм.

ТЕАТР

НАВОИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК КАТТА ТЕАТРИДА — 28/II да **Риголетто.**

ҲАМЗА НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ АКАДЕМИК ДРАМА ТЕАТРИДА — 28/II да **Табассум ўғрилари**, 1/III да **Парвона** (кеч соат 7 да).

МУҚИМИЙ НОМЛИ ЎЗБЕК ДАВЛАТ МУЗИКАЛИ ТЕАТРИДА — 28/II да **Ужарлар**, 1/III да **Ажаб савдолар.**

КИНО

Нишонли атом; Сеними, шошмайтур! (5 серия) ва **Жосуслик эҳтирослари** — «СПУТНИК» (эрталаб соат 11, кундуз соат 12, 2, 3, 5, кеч соат 6, 8, 9 да), «ВОСТОК» (эрталаб соат 11, кундуз соат 2, 5, кеч соат 8 да).

«Брутус» операцияси — НАВОИЙ номли, (эрталаб соат 10, 11.40 минут, кундуз соат 1.30, 3.20 минут ва 5, кеч соат 6.40 минут ва 8 да), «МОСКВА» (эрталаб соат 10, кундуз соат 12, 5, кеч 7 да), «ТОШКЕНТ СОВЕТИНИНГ 50 ЙИЛЛИГИ» (кундуз соат 12, 3 ва 4 да).

Нишонли атом; Сеними, шошмайтур! (5 серия) **ва Бремен музикачилари** — «ЧАЙКА» (эрталаб соат 9.30 минут, кундуз соат 12.15 минут, 3, кеч соат 6, 8.15 минутда), «ДРУЖБА» (эрталаб соат 11, кундуз соат 12, 2, 3, 5, кеч соат 6 ва 8 да).

Ҳамроз — ҲАМЗА номли (эрталаб соат 11.30 минут, 2.30 минут, 5.30 минут, кеч соат 8.30 минутда).

Уч мушкетёр (эрталаб соат 11, кундуз соат 2 да). **Инсон масъулияти** (кундуз соат 5, кеч соат 7, 8.45 минутда) — «КЎКЧА».

Руслан ва Людмила — «КОМСОМОЛ 30 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 10, кундуз соат 12.30 минут, 3, 5.30 минутда, кеч соат 8 да).

Самовий саргузаштлар — «ЎЗБЕКИСТОН 25 ЙИЛЛИГИ» (эрталаб соат 11, кундуз соат 1.30 минут, 4.30 минут, кеч соат 6.45 минут ва 9 да).

Нишонли атом — «ЎЗБЕКИСТОН» (жуфт соатларда).

АХБОРОТ

ОБЛАСТЛАРДАН ДАРАКЛАР

ҲАМ МАЪЛУМОТ, ҲАМ ҲУНАР

ХОРАЗМ. Мактабларни битирувчи ёшлар етуклик аттестати билан бирга, ҳунар эгаси деган ҳужжат ҳам олишадиган бўлди. Йигит-қизлар трактор ва автомашинани бошқариш сир-асрорларини ўрганишмоқда. Область халқ маорифи бўлими қатор ўрта мактабларда ёшларга қишлоқ хўжалик техникаси билан муомила қила билишни ўргатишга киришиб, хайрли ишга қўл урди. Энди ўрта мактабни битирган ёшлар, кези келганда колхоз-совхоз далаларида механизаторлик қила оладилар. Бундан ташқари мактабларда бўёқчилик, дурадгорлик, сувоқчилик ва ғишт терувчилик каби ҳунарлар ҳам ўргатилмоқда.

БОЙСУН АТЛАСИ

СУРХОНДАРЁ. Областнинг тоғлик районларидан ҳисобланган Бойсун марказида шойи тўқиш фабрикаси қурилиши жадал давом этмоқда. Фабрика тўла қурилиб бўлгач, йилига 250 минг метрдан зиёд турли нусхадаги атласлар ва бошқа хил ипак газламалар ишлаб чиқаради. Бу район маиший хизмат кўрсатиш комбинатида тўқиб чиқарилаётган маҳсулотга нисбатан 5 баробар кўпдир.

А. НИЗОМОВ.

МАРКАЗИЙ БОҒЧАЛАР

АНДИЖОН. Балиқчи районидаги «Коммунизм», Хўжаобод районидаги «Ўзбекистон», Ленин районидаги Меҳнат Қизил Байроқ орденли «Правда Востока» колхозларида қурилган янги биноларда ҳам кичкинтойларнинг шодон кулгилари янграйдиган бўлди. Бу хўжаликларда ҳамма қулайликларга эга бўлган болалар боғчаларининг ҳар бири юз нафардан кенжатойларни бағрига олди. Бундай марказлашган типовой болалар боғчалари областнинг бошқа хўжаликларида ҳам қад кўтаряпти.

О. ШОДМОНАЛИЕВ.

БУНЁДКОРЛИК РАМЗИ

Республика «Оргтехстрой» трестининг ишлаб чиқариш эстетикаси хизмати бўлими ходимлари «Каршистрой» бошқармаси учун бир неча рамзий белгилар ишлаб чиқдилар. Бу белгилар «Каршистрой» саноат корхоналари, қурилиш ва автотранспорт ташкилотларида кенг қўлланилади. Белгилар чўлқуварларнинг дидига мос бўлиб, уларнинг Қарши чўлларида бунёдкорлик ишлари олиб бораётганликларини ифодалаб туради.

П. ГАДОЕВ,
«Совет Ўзбекистони» мухбири.

ОБ-ҲАВО

Бугун кундузи республиканинг ҳамма районларида ёғингарчилик бўлмаслиги кутилади. Жануби-шарқ томондан секундига 10-14 метр тезликда шамол эсади. Қорақалпоғистон АССР, Бухоронинг шимолий районларида 8-12, қолган жойларда 12-16, жанубда 20 даража иссиқ бўлади.

Тошкентда ҳаво бир оз булутли бўлиб, шарқ томондан секундига 1-4 метр тезликда шамол эсади. Кечаси 0-2, кундузи 12-14 даража иссиқ бўлади.

Саҳифада:

ФИДОКОРЛАР
◆
ИНСОН ТАҚДИРИ
◆
ИРРИГАЦИЯ ИНШООТЛАРИ
◆
ШОЙИ ТЎҚИШ ФАБРИКАСИ
◆
КИЧКИНТОЙЛАР УЧУН
◆
ФИЗКУЛЬТУРА ВА СПОРТ

МЕҲРИБОН КИШИЛАР ОРАСИДА

УЧ ОНАНИНГ ҚИЗИ

«Кинотеатрда «Уруш ва тинчлик ҳақида қисса» ҳужжатли фильми қўйилаётган эди. Томошабинлар экранда ўз ҳамқишлоқлари Михаил Федерович билан Любовь Алексеевна Хозинларни таниб қолишди. Улар ҳам шу залда ўтиришарди.

...Бу воқеа 1945 йилда юз берган эди. М. Ф. Хозин командирлик қилаётган батальон Польшани озод қилишда қатнашганди. Освенцим концлагерида хўрланган болалар совет жангчиларини кўзларида ёш билан кутиб олишди. Медсанбатда фельдшер Любовь Алексеевна Хозина лагердан олиб чиқилган болаларни кўздан кечирарди. Унга 12 ёшлардаги Валера деган ленинградлик бола кўмаклаша бошлади.

Тез орада қисмни бошқа ёққа кўчиришди. Батальон командири Хозин билан бирга унинг рафиқаси ҳам кетиши керак эди.

— Холажон, мени бу ерда қолдириб кетманг, — ялинди Валера.

Нима қилиш керак? У болачинг қўлидан етаклаб, командирнинг олдига борди. Руҳсат берилди. «Бола ёнимизда бўлса, унга яхши бўлади», деб ўйларди Любовь Алексеевна штабдан қайтаркан. Йўлда у ҳарбий машина ёнида турган солдатни кўриб қолди. Солдат озғингина бир қизчани кўтариб турарди.

— Отинг нима? — сўради Любовь Алексеевна.

— Шура.

— Фамилиянг-чи?

— Шура.

У бошқа ҳеч нарса дея олмасди. Хозина уни ҳам ўзи билан бирга олиб кетди.

— Шура қисмимизнинг эркатойи эди, — деб ҳикоя қилади Карлов район касалхонаси хирургия бўлимининг ҳамшираси Л. А. Хозина.

Хозинлар хизмат қилаётган ҳарбий қисм Ватанига қайтгач, Шурани болалар уйига жойлаштирмоқчи бўлишди. Лекин фамилиясиз бўлгани учун уни қабул қилишмади. Шундан кейин қизчага Победа фамилиясини беришиб, отасининг исмини Михайловна деб қўйишди.

Михаил Федорович билан Любовь Алексеевна қизчадан бот-бот хабар олиб туришарди. Тез орада уни бир темир йўлчи оиласи боқиб олганини билиб қолишди.

Валерани эса Москвага, Суворов билим юртига юборишди.

Урушдан сўнг орадан анча йиллар ўтгач, ёзувчи Агния Барто бир хат олди. Унда шундай ёзилганди: «Сизга болалари билан концлагерга тушган она мурожаат қиляпти. Қизларимдан бирини Освенцимда куйдиришди. Иккинчи қизим Шура Королевани 20 йилдан буён ахтаряпман. Унинг чап қўлида, тирсагидан пастроқда 77325 номери ўйиб ёзилган. Ёрдам беришингизни илтимос қиламан». Хатни Анастасия Ивановна Королева ёзган эди.

Қиз Бельцидан топилди. Шурани боқиб олган Татьяна Васильевна билан Семён Ананьевич Ярославскийлар унга яхши тарбия беришибди. Қиз 10-синфни тугатгач, савдо-кулинария билим юртида ўқибди. Кейин турмушга чиқибди. Турмуш ўртоғи Павел Смишников Бельцидаги техника билим юртининг мастери, қизи Галя 5 ёшга тўлибди. Ҳозир Александра магазин мудираси, айни пайтда савдо институтида ўқиётир.

«Заря Полтавщина» газетасининг хабар беришича, яқинда Шура Витебскда ўзининг учала онаси билан учрашибди.

Д. ШУМСКИЙ,
«Правда»нинг мухбири.

Наманган область Тўрақўрғон районидаги маданият уйи қошида «Дилшод» ашула ва рақс ансамбли ташкил топганига ҳали унча кўп вақт бўлгани йўқ. Шунга қарамай, бу ёш коллектив ўзининг ранг-баранг программаси билан танилди. Суратда: ансамблнинг аъзоси Ровзияхон Пўлатова «Лазги» рақсини ижро этмоқда.

Б. Холмирзаев фотоси.

„ОЙДИН“ ТЕАТР

«Ёш гвардия» театрининг янги — «Ойдин» номли спектакли олдин саҳналаштирилган спектакллардан мавзу ва саҳнавий талқин услуби билан мутлақо фарқ қилади. Театрнинг илгариги спектакллари Улуғ Ватан уруши йиллари ва ҳозирги замондошларимиз ҳаётидан олинган. Бу шундан далолат берадики, театр ёш бўлишига қарамай, ҳозирданоқ ўзининг репертуар йўлини аниқ белгилаб олган. Асарларнинг саҳнавий талқини асосан ижтимоий-психологик тарзда ҳал қилинган. Бу ҳол театр режиссурасининг ўзига хос маълум ижодий йўналишини белгилаган. «Ойдин» спектакли мазкур фикрнинг далили бўлиши мумкин. Ф. Литвинская ва А. Алексеев ёзган бу асар воқеалари йигирманчи йилларнинг ўрталарида содир бўлади. Таржимон С. Тиллаев ва саҳналаштирувчи режиссёр Э. Масафаев пьесанинг саҳнавий нусхасини яратиш жараёнида ундаги ортиқча воқеа ва образлардан воз кечиб, ягона мақсадни олдинга сурганлар. У ҳам бўлса — Ойдин исмли қиз тимсолида йигирманчи йиллардаги кескин шароитда ўзбек комсомол аёл-қизларининг янги социалистик ҳаёт қурилишида кўрсатган фаоллиги ва жасоратини тараннум этиш, бу билан комсомол қиз Майна Ҳасановадек халқимизнинг юзларча асл фарзандларини улуғлашдир. Драмадаги воқеа ана шу бош қаҳрамон — Ойдин атрофида рўй беради.

Режиссёр пьесани саҳнага қўйишда шартли-романтик услубни қўллаган, қаҳрамонлар ҳаракатини асосан пешсаҳнага олиб чиққан. Бу ҳол дастлабки қишлоқ чойхонаси саҳнасидаёқ кўзга ташланади. Атроф қоп-қоронғи ва жимжит. Тепадан тушаётган хира нур ўнг томонда қуриган дарахт, унга тиркалган кичик стол устидаги мис самовар ва бир нечта чойнак-пиёлани аранг ёритади. Стол олдида скамейка ҳам бор. Қишлоқ совети раиси (Ботир), чойхоначи (Шамшир) ва батрак (Сиддиқ) бўлиб колхозга ўрнашган синфий душманлар ярим овозда яширинча фитна тузмоқдалар. Улар қишлоққа пиллачилик артели ташкил қилишга келаётган комсомол қиз Ойдинни ўлдириш режасини тузадилар. Режиссёр ва рассом М. Эшонхўжаев бир-икки кўзга илинар-илинмас буюм ва ёритув воситаси билан кўнгилсиз манзара вазиятини, сирли тун даҳшатини ҳосил қилолган. Иккинчи саҳнатоғ бағри эса умуман декорациясиз ўтади. Кечки пайт... Юқоридан тушаётган ғира-шира нур пешсаҳнанинг икки четида оёғини зал томон узатиб, қорнини ерга бериб, қўлида-ги милтиқни отишга ҳозирлаб турган Маҳмуд ва Капсан босмачини аранг ёритмоқда. Ўртада паранжисига типратикандек, ҳамма ёғи бурканган киннaчи аёл ҳам қўл ва оёқ тирсагига тиралиб ётибди. У тошбақа бошини қобиғидан чиқаргандек, гоҳ Маҳмудга гоҳ Капсанга қараб қўяди. Уччаласи ҳам Ойдиннинг пайдо бўлишини кутишмоқда. Капсан бегуноҳ қиз боланинг жонига қасд қилиш инсофдан бўлмас деб турганда, туёқ овози эшитилади. Саҳнанинг чап томонидан найзадек тўғри йўналтирилган нур узоқдан отлиқ келаётган Ойдиннинг чеҳрасини ёритади. Саросимага тушган икки босмачи бирин-кетин ўқ узишади, от кишнаб қочади, Ойдин йиқилади. Капсаннинг иккиланганидан шубҳаланган Маҳмуд уни отади, оғир яраланган Капсан ҳам қасдма-қасд ўқ узиб Маҳмудни ўлдиради, ўзи ҳам жон беради. Бу даҳшатли ҳодисадан эси чиққан киннaчи дод солганича қочади...

Спектаклнинг қолган саккиз саҳнаси ҳам шу тариқа, яъни декорациясиз ҳал қилинган. Фақат Йўлдош ота ҳовлиси ва қишлоқ Совети идораси саҳналаридагина қишлоқ манзараси проекция орқали саҳна ичкарисида тасвирланган. Шуни ҳам айтиш зарурки, агар спектаклнинг биринчи қисми ярим қоронғиликда ўтса, иккинчи қисми ёруғликда ўтади. Фикримизча, бунинг рамзий маъноси бор. Биринчи қисм қора кучларни, уларнинг ёвуз хатти-ҳаракатлари ва ниятларини, Ойдиннинг уларга дуч келиши, қийинчиликларга ва мусибатларга бардош бериши, ҳатто ўлим билан юзма-юз бўлиб унинг қучоғидан қутилишини акс эттирса, иккинчи қисм — Ойдин ўйлаган мақсаднинг тантанасини ифодалайди. Гарчи саҳналар шартли услубда ҳал қилинган бўлса ҳам, томошабинни ишонтирибгина қолмай, уни ҳаяжонга ҳам солади. Мана бир мисол. Ўша мудҳиш кечки пайт Йўлдош ота невараси Ҳасан ва Ботир билан тоғ этагида ўтин териб қишлоғига қайтаётганида тасодифан оёғи қаттиқ лат еган Ойдинни учратади. Улар Ойдинни қишлоққа яқин жойга келтиришади. Ойдин қаттиқ қийналади. Ботир ва Ҳасан қишлоққа табибга югуришади. Пешсаҳнада Йўлдош ота ва Ойдин саржинлар устида ёниб турган фонус ёруғида бемалол фикрлашиб ўтирадилар. Шу пайт узоқдан кузатиб келган Баҳром билан Шамшир уларга секин яқинлашади, ташланади ва оғизларини бекитиб судраб олиб чиқиб кетади. Бу воқеа учинчи в тўртинчи саҳналарда содир бўлади. Бешинчи саҳна эса қуйидагича. Парда очилганда, томошабин кўз ўнгида ярим қоронғиликда саҳнанинг чап пештоқидан ўнг томонининг пастки бурчагигача кесиб ўтган ва қимирлаб-титраб турган икки арқон кўринади, холос. Бошқа ҳеч нарса кўринмайди. Саҳнадаги шу ҳолатнинг ўзиёқ, кишини ҳаяжонга солади — наҳотки чол билан Ойдин ҳозирок дарахтга осилган бўлса, деган фикр беихтиёр келиб, даҳшат туғдиради... Киши кўзи олдига айни шу манзарани келтиради... Шу онда саҳнага югуриб кириб келган Ҳасаннинг юқори томонга кўзи тушиб, турган жойида бармоғини тишлаб лол қотиб қолиши, етиб келган Ботирга бир сўз айтолмай, юқори томон қўли билан кўрсатиши — томошабин ҳаяжонини янада кучайтиради. Йигитлар эпчиллик қилиб арқонларни кесиб, уларни ерга тушширганда парда ёпилади.

Спектаклда ҳамма образлар тўғри талқин қилинган, яхлит актёрлик ансамблига эришилган.

Шунинг билан бирга айрим истаклар ҳам бор. Спектаклнинг асосий ғояси—пиллачилик артели қуриш. Гарчи қизларни артелга тортиш ва артель биносини қуриш саҳнаси бўлса ҳам, спектакль кўпроқ синфий душманларни фош этиш ғоясини олдинга сурган. Ҳатто спектакль шу билан тугайди. Тўғри, ўша йиллари артель тузиш курашсиз, қурбонсиз бўлмаган. Бироқ, модомики, асосий ғоя артель тузиш экан, у иккинчи ўринга ўтмаслиги лозим. Артель биноси қурилиши саҳнасида Ботир душман ўқидан ҳалок бўлганда, Ойдиннинг монологи ҳаётбахш ва кўтаринкилик руҳда ҳал қилинса, мақсадга мувофиқ бўларди.

Бу истаклардан мустасно, «Ойдин» спектакли — театр коллективининг ижодий изланишлари борасида қилган муваффақиятли уринишларидан бири десак, хато бўлмас. Спектакль томошабинга инқилобий кураш даврини эслатиш билан, уни ватанпарварлик руҳида тарбиялашга хизмат қилади.

Ф. ЖЎРАЕВ.

Конвертларни очганда

ФАХРИЙ УНВОН

Уйчи районидаги Ленин номли колхоз — сертармоқ хўжалик. Колхозда ишлаб чиқариш илғорлари меҳнатини рағбатлантиришга катта аҳамият бериляпти. Шу мақсадда колхоз правлениеси «Хизмат кўрсатган колхозчи» унвонини таъсис этган эди.

Колхоз ишлаб чиқаришининг турли тармоқларида самарали меҳнат қилиб келаётганлардан бир неча киши бундай фахрий номга эга бўлди. «Хизмат кўрсатган колхозчи» унвонлари биринчи бўлиб сувчилардан Абдуғаффор Исмоилов, Қозоқбой Болтабоев, тракторчилар бригадасининг механиги Мўйдинбой Нуриддинов ва илғор чўпон Абдуазиз Хожиевга берилди.

М. ПЎЛАТОВ.

ЖАНГЧИЛАРГА ЁДГОРЛИК

Садриддин Айний номли колхоздан Улуғ Ватан урушига кетиб, қаҳрамонларча ҳалок бўлган 322 жангчи хотирасига мармар тошдан ёдгорлик тикланди. Ҳеч қачон ҳеч ким унутмайдиган қаҳрамонлар номи ёдгорликка зарҳал билан ёзиб қўйилди.

И. ҲАМРОЕВ,
Ғиждувон райони.

• • •

Редакциямизга яна бундай хушхабарларни хоразмлик С. Жонибеков самарқандлик Э. Файзиев, туркманистонлик К. Иброҳимов, сурхондарёлик Т. Тоғаев, сирдарёлик А. Мамараҳимов, фарғоналик К. Муҳиддинов, С. Саҳобоз, М. Илёсов, андижонлик Ш. Каримов ўртоқлар ҳам йўллашган.

МЕҲНАТ ҚИЗИЛ БАЙРОҚ ОРДЕНЛИ ТОШКЕНТ ТЕМИР ЙЎЛ ТРАНСПОРТИ ИНЖЕНЕРЛАРИ ИНСТИТУТИ КАФЕДРАЛАР БЎЙИЧА ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

катта ўқитувчилар: олий математика, асос, пойдевор ва кўприклар, иқтисод ва транспортни ташкил қилиш.

Конкурс муддати — эълон чиққан кундан бошлаб бир ой.

Ҳужжатлар институт ректори номига: Тошкент шаҳар, Л-45, Оборонная кўчаси, 1-уйга юборилсин.

Ўзбекистон ССР Геология министрлигининг ГЕОЛОГИЯ ВА НЕФТ-ГАЗ КОНЛАРИНИ ҚИДИРИШ ИНСТИТУТИ ВАКАНТ ВАЗИФАЛАРГА

КОНКУРС ЭЪЛОН ҚИЛАДИ

бурғилаш бўлими ва битум лабораторияси раҳбарлари.

Конкурс муддати — 1 майгача.

Ҳужжатлар: Тошкент шаҳар, Ш. Руставели кўчаси, 114-уйга юборилсин.

Ўзбекистон КП Марказий Комитети нашриётининг коллективи Меҳнат ва иш ҳақи бўлими мудирининг ўринбосари Т. Бобожоновга онаси

Марям БОБОЖОНОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент Давлат Рус ёш томошабинлар театри маъмурияти, партия ташкилоти ва маҳаллий комитети театрнинг бош режиссёри

Яков Матвеевич ЛОБАЧнинг

вафот этганлиги муносабати билан марҳумнинг оиласига чуқур таъзия изҳор қилади.

Тошкент политехника институтининг ректорати ва жамоат ташкилотлари кечки-сиртқи бўлим «Олий математика» кафедрасининг катта ўқитувчиси М. К. Расуловга онаси

Жаҳон ҲАКИМОВАнинг

вафот этганлиги муносабати билан чуқур таъзия изҳор этадилар.

Редактор ўринбосари
Ж. ЖАББОРОВ.

СОВЕТ ЎЗБЕКИСТОНИ
Орган ЦК Компартии Узбекистана, Верховного Совета и Совета Министров Узбекской ССР.
БИЗНИНГ АДРЕС: 700.029, ГСП, Тошкент, «Правда Востока» кўчаси, № 26 ◆ ТЕЛЕФОНЛАР
эълонлар — 338142.
коммутатор — 336249 дан 336258 гача.
Б. — 50.
Ўзбекистон Компартияси Марказий Комитети нашриётининг босмахонаси, Тошкент шаҳри.
Р. 02232.